اسلام او الحاد
مخامخ

سوال او ځواب

هیثم طلعت

دار الإسلام جمعية الربوة رواد الترجمة

- قامت جمعية الدعوة والإرشاد بالربوة بمراجعة وتصميم هذا الإصدار.
- تتيح الجمعية طباعة الإصدار ونشره بأي وسيلة مع الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص.
- في حالة الطباعة يجب الالتزام بمعايير الجودة التي اعتمدتها الجمعية.

Telephone: +966114454900
Fax: +966114970126
P.O.BOX: 29465
RIYADH: 11557
ceo@rabwah.sa
www.islamhouse.com

د الله په نوم، حمد او ثنا دې وي، درود او سلام دې وي پر رسول الله صلی الله علیه وسلم، د هغه پر کورنۍ او اصحابو او پر هغو کسانو چې هغه ته وفادار دي؛ **اما بعد**

دا يو كتاب ګوټی دی: **(اسلام او الحاد مخامخ).**

دا رساله مونږ ته "د الحاد طبیعت" او ډولونه بیانوي، او دا چې څرنګه الحاد د عقل او (الهي) فطرت له بدیهیاتو سره په ټکر کې دی.

او دا رساله د خالق ذات د ثبوت څنې دلایل وړاندې کوي.

مونږ په عقل سره الله جل جلاله پیژنو، الله تعالی فرمایلي: (آيا دوی بې له څه شي پيدا کړی شوي دي، يا هم دوی، پخپله پيدا کوونکي دي)﴿۳۵﴾ د الطور سورت.

په عقل سره؛ درې امکانات شتون لري چې څلورم ورته نشته.

- **لومړی:** دا چې مونږ پرته له خالق څخه پیدا شوي یو: (أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) -آيا دوی بې له څه شي پيدا کړی شوي دي- چې دا کار ناشونی دی، ځکه څنګه پرته له پیدا کوونکي څخه پیدا کیدی شو؟
- **دويم دا:** چې مونږ خپل ځانونه په خپله پیدا کړي دي (أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ)- يا همدوی په خپله پيدا کوونکي دي - دا هم ناشونې ده، ځکه څنګه کیدی شی چې خپل ځان پیدا کړم مخکې لدې چې پیدا شم؟

نو په عقل سره دریم احتمال پاتې کیږي، او هغه دا دی چې آیت ورڅخه چوپ پاتې شوی دی ځکه چې عقل يې مني؛ هغه دا چې مونږ لره يو خالق شته چې مونږ يې پيدا کړي یو.

نو مونږ، الله تعالی په عقل سره پیژنو.

همدا رنګه مونږ الله تعالی په فطرت سره پیژنو.

او په فطرت سره دا هم پیژنو چې بتان او طبیعت د کایناتو د پیدا کولو او د بکتریا او انسان د رامنځته کولو هیڅ ځواک نه لري، او نه هم پدې بنه د انسان د بدن د فعالیتونو کنترول او نه هم له وړې ذرې څخه د کهکشان تر کچې زیرک پیدایښت.

نو هغه بتان چې کافران يې عبادت کوي، او هغه فطرت چې ملحد (بې دينه) پرې باور لري، دواړه خپل خالق ته محتاج دي.

بتان او طبيعت د خپلو چارو د هيڅ شي واک نه لري، او دوی سره ستا په داخل کې پدې حيرانوونکې اندازې سره د هرمونونو د تنظيم وړتيا نشته، او نه هم دوی د دې وړتيا لري چې جينيتيکي کوډ ځای په ځای کړي، کوم چې د هرې ژوندۍ حجرې دننه ميليونونه معلومات دي، او نه د دوی سره د کوم شي د موندلو توان شته، حتی د خپل ځان د پيدا کولو وړتيا هم نه لري.

د دې عجائبو سره د دې نړۍ پيدا کوونکی لوی خالق دی، په هر څه پوه، ځواکمن، د حکمت خاوند او پاک ذات دی.

بيا لدې وروسته دا رساله د بې دينانو شبهې او د خالق لا يزال په اړه د عقلي او فطري دليلونو د باطلولو هڅې څيړي.

او د دوی د مشهورو باطلو هڅو څخه يوه هم (په تصادفي توګه د کائناتو د رامنځ ته کېدلو) وينا ده، دا د دوی د ناپوهۍ له امله او يا د احتمالاتو د پام غورځولو له امله، ځکه تصادف دوه شرطونه لري چې ورڅخه نه جلا کيږي.

او هغه دواړه: وخت او ځای دي.

نو د تصادف لپاره وخت شرط دی چې اغيزه پکې وکړي.

او د يو شي فزيکي شتون ته اړتيا لري چې خپل تاثير پکې توليد کړي.

څنګه کولای شو ووايو چې چانس(تصادف) د کايناتو په جوړولو کې رول لوبولی دی! سره لدې چې زموږ کائنات د هيڅ وخت او هيڅ ځای او بالآخرة پرته له تصادف څخه رامنځته شوي دي.

بيا دا رساله د دين شتون ته د اړتيا، د دين مفهوم او رب العالمين ته د حتمي تسليميدو د اړتيا په موخه ځينې عقلي شواهد وړاندې کوي، نو الله ته تسليمېدل او هغه ته په اطاعت سره غاړه ايښودل همدغه د دين حقيقت دی.

نو ته الله ته غاړه ږدې، او د خپل خالق، رازق او هغه ذات عبادت کوې چې پر تا يې د هر ډول احسان، نعمت او هدايت لورېينه کړې ده.

نو عبادت د الله حق دی پر بندګانو، ځکه الله هغه پاک ذات دی چې مونږ يې پيدا کړي يو، ژوند يې راکړی، روزي يې راکړي، لاربسوونه يې راته کړي، او خپل رسولان يې مونږ ته رالیږلي دي تر څو مو وازمايي او امتحان مو کړي چې څوک زمونږ څخه غوره عمل کوي، نو عبادت د الله حق دی پر مونږ باندې. هغه ذات چې مرګ او ژوند يې پيدا کړی، د دې لپاره چې تاسو وازمايي چې په تاسو کې د عمل په لحاظ کوم يو ډېر ښه دی او هم دی ښه غالب، ډېر بخښونکی دی. سورة الملک.

پيا وروستې پړاو کې دغه رساله د اسلام پر صحت ځنې دلايل وړاندې کوي، او دا حقيقت بيانول چې الله له بشريت څخه پرته له اسلام څخه بل دين نه قبلوي، الله تعالى فرمايي: {وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ} ﴿٨٥﴾ او څوك چې له اسلام نه غير (بل دين غواړي، نو هېڅکله به هم له ده نه قبول نه کړی شي او دغه کس به اخرت کې له تاوانيانو څخه دی. سورة آل عمران.

نو اسلام هغه دين دی چې الله پرې ټول نبيان او رسولان راليږلي دي.

او د اسلام اساسي نښه دا ده چې پدې کې الله ته غاړه اېښودل او يوازې د هغه عبادت کول دي.

او اسلام تر ټولو بشپړ شريعت دی چې الله تعالى ته غاړه اېښودلو ته هڅول کوي.

او دا يوازينی دين دی چې د الله توحيد ته بلنه ورکوي، هغه توحيد چې ټول انبياء پرې راغلي دي.

نو ټول پيغمبران د توحيد په عقيده دي، که څه هم چې قوانين يې سره جلا دي.

الله تعالى فرمايلي {وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ} ﴿٢٥﴾ او مونږ له تا نه مخکې هېڅ رسول نه دی لیږلی مګر چې هغه ته به مونږ(دا) وحي کوله چې بېشکه شان دا دی چې له ما نه پرته بل هېڅ حق معبود نشته، لهذا تاسو زما عبادت کوئ. سورة الأنبياء.

او نن سبا پرته له اسلام څخه هيڅ دين په توحيد پاتې ندی، حال دا چې نورو اديانو ته منسوبين په شرک کې لړه يا ډيره ونډه لري، د پيغمبرانو له مرګ څخه وروسته او وروسته لدې چې خلک يې د توحيد پر دين پرېښودل، د وخت سره خلکو شرکي عملونه پيل کړل، او نن په سوچه توحيد چې انبياوو راوړی دی هيڅ دين پاتی ندی پرته له اسلام څخه.

بيا رساله پدې سره پای ته رسيږي چې انسان څرنګه مسلمان کيدلی شي، او د اسلام معنی او اسلام ته اړتيا څه دی.

اسلام ټولو هغو پوښتنو ته چې د انسان په ذهن کې ګرځي جواب ويلی چې: له کوم ځای نه راغلي يو، ولې مونږ پدې نړۍ کې يو، او مونږ چيرته تلونکي يو؟

اسلام دې ټولو ته د قرآن کريم په يو آيت کې جواب ويلی، زمونږ پاک رب فرمايلي: {وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ} ﴿٢٢﴾ او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه يې پيدا کړی يم او خاص هغه ته به تاسو بيرته بېول کيږئ. سورة يس.

له کوم ځايه راغلی يې؟ الله پيدا کړی يم، (الَّذِي فَطَرَنِي). هغه ذات چې زه يې پيدا کړی يم.

او زه چيرته تلونکی يم؟ ژر دی چې الله ته به ورشم، تر څو راسره د عمل حساب وشي. (وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ). او هغه ته به تاسو بيرته بيول کيږئ.

ولې دې نړۍ ته راغلی يم؟ د الله د عبادت لپاره او چې و ازمايل شم.

زه ولې د الله عبادت کوم؟ طبيعي خبره ده چې زه د هغه الله عبادت کوم چې زه يې پيدا کړی يم، ځکه د بنده او د هغه د رب تر منځ د اړيکو طبيعت همدا دی چې: بنده د خپل رب او خالق عبادت وکړي.

او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه يې پيدا کړی يم.

يو آيت دی چې د دريو خورا مهمو پوښتنو ځوابونه يې راغونډ کړي دي چې انسانان يې حيران کړي دي. او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه يې پيدا کړی يم.(٢٢) سورة يس.

اسلام د ټول عالم لپاره د الله شریعت او قانون دی.

او د اسلام معنا ده چې: بنده خپل ځان الله ته وسپاري، نو الله ته تسليمیږي او په طاعت کولو سره ورته غاړه ږدي، او د خپل خالق او مالک پیروي کوي.

الله تعالی فرمايلي دي: او هغه څوك چې خپل مخ الله ته وسپاري، په داسې حال کې چې نېکي کوونکی وي، نو يقيناً ده په ډېرې مضبوطې کړې باندې منګولې ښخې کړې دي. سورة لقمان

اسلام د ژوند په هر کوچني او لوی کار کې د الله بندګي کول دي، الله تعالی فرمايي: {قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّـهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ ته ووايه: بېشکه زما لمونځ او زما قرباني او زما ژوند او زما مرګ خاص د الله رب العلمين لپاره دي د هغه هېڅ شريک نشته او ما ته د همدې (توحيد) حکم شوی دی او زه تر ټولو مسلمانانو اول يم سورة الأنعام

لمونځ مې، قرباني مې، ژوند او مرګ مې خاص د الله رب العالمين لپاره دي، هر څه چې تر سره کوم د الله لپاره يې کوم، زه چې لمونځ کوم؛ د الله لپاره يې کوم، د مور او پلار اطاعت د الله لپاره کوم، لوست او زده کړه د الله لپاره کوم تر څو خلکو ته ګټه ورسوم، او ويده کيږم تر څو سبا ته ځواکمن اووسم پر هغه څه چې الله راته پرې امر کړی دی.

نو دا په هر عمل کې د الله بندګي ده، او دا الله ته د تسليمېدو تر ټولو مهمې نښې نښانې دي.

د يوهې لوړه...د هغه اړين شي لوړه چې زمونږ پام ځانته اړوي بل شی يې نشي مړولای پرته له اسلام څخه.

په داسې حال کې چې الحاد د هغه چا لپاره بسنه نه کوي چې پوهيږي چې هغه د مرګ لپاره زيږيدلی.

دغه رساله د الحاد په ستونزو کې يوه علمي او فکري سرچينه ده او د اسلام د اعتبار ځينې شواهد وړاندي کوي.

دا وجبه (غذا) د سوال او ځواب په شکل کې ده...

نو راځي د الله په برکت يې پيلوو

1- الحاد څه ته وايي؟

ج: الحاد په هر غيبي ځواک له باور کولو څخه انکار دی.

ملحد د خالق، نبوت او قيامت څخه انکار کوي.

2- په الحاد باندې څه شی عيب ګڼې؟

ج: الحاد د ديني عقيدې په پرتله خورا لوړ باور ته اړتيا لري.

خو دا هغه عقيده ده چې په خيالي انګيرنو او درواغجنو تصوراتو ولاړه ده، د ديني عقيدې برعکس چې په فطري او حتمي محوررونو ولاړه ده، چې موږ يې په خپلو سترګو وينو، او فکري لومړيتوبونه او شرعي دلايل دي.

د دې لپاره چې ملحد شي نو بايد لاندې کاروونه تصور کړي:

الف- هيڅ شی؛ بل هيڅ شي ته ور اضافه شو او له هغې څخه يو لوی شی رامنځته شو...دا په يوه غوره بڼه، نهايت دقيق او معياري ډول، خورا دقيقې اندازې سره او ستونزمنو حدودو سره کاينات شول.

ب- تصادف حيرانوونکي حدود او فزيکي ثوابت رامنځته کړل کوم چې په کائناتو کې ليدل کيږي؛ په داسې حال کې چې د تصادف لپاره دوه شرطونه دی چې ځای او وخت دي، او کائنات پرته له ځای او وخت څخه رامنځته شول!

ج- د زمکې لمړي چاپيريال او ګډوډی؛ ژوند، باکترياوې او انسان رامنځته کړ، پداسې حال کې چې اوس مهال بشري عقل د نبوغ حالت ته رسيدلی، خو لدې سره بيا هم نشي کولی چې د ژوند يوه ساده نمونه اختراع کړي.

د- ټول هغه اخلاقي ارزښتونه چې موږ يې سم ګڼو، او ډيری يې په بشپړ ډول د مادي ضد لوري ته ځي - نو اصلي اخلاق د دنيوي مصلحت پر بنا د مادي بار او تاوان استازيتوب کوي. هغه چې د مادې او د هغې محصولات دي، دا عقلي ناشوني هغه څه دي چې په الحاد (بې دينی) د پيل په موخه پرې بايد باور ولرې.

هـ- د الحاد لپاره هيڅ منطقي يا مادي دليل شتون نلري چې د زمکې د ټولو خلکو د له منځه تللو مخه دې ونيسي.

مادي نړۍ سم او ناسم نه پیژني.

چې داسې ده نو د الحادي مفکورې پر اساس؛ د زمکې د ټولو خلکو له منځه تلل د هغوی د راژوندي کیدو سره برابره خبره ده.

الحاد هم د باور پر بنسټ ولاړ دی، مګر داسې يو باور چې د پوهې، دليل، عقل او يا اخلاقو څخه خالي دی.

3- د خالق د شتون دليل څه شی دی؟

دليلونه زيات دی خو په دوو بسنه کوو:

د پيدا کولو دليل.

د پاملرنې او مهارت دليل.

4- د پيدا کولو دليل څه معنا لري؟

د پيدا کولو د د ليل معنا دا ده چې:

هر شی رامنځته شوی، پدې معنا چې پيدا شوی وروسته له هغه چې شتون يې نه درلود، نو خامخا به رامنځته کوونکی يعنې پيدا کوونکی لري.

نو پدې اساس به زمونږ سره د پيدا کوونکي پاک ذات پر شتون بې شمېره دليلونه وي.

په کايناتو کې هره ذره د پيدايښت ثبوت دی، لکه څنګه چې هر څه رامنځته شوي په حقيقت کې وجود ته راښکاره شوي، نو دا په يو پيدا کوونکي ذات دلالت کوي.(۱)

او که وجود (شتو شيانو) ته وګورې نو دا به درته څرګنده شي چې دا موقتي او بدليدونکی دی؛ نه دايمي او ابدي، لدې امله دا په خپل ځان بسيا نه دی او دا خبره په ذهني توګه تا ددې خبرې منلو ته اړ باسي چې دا يو خالق لري، او پدې سره ستاسو سترګې يوازې د نړۍ په ليدو سره د نړۍ خالق ته راګرځي.

لدې امله د قرآن آیتونه ځومره زیات دي چې د انسان پام نړۍ او زمونږ چاپیره مخلوقاتو ته واوړي، الله تعالی فرمايي: ته (ورته) ووايه: تاسو وګورئ په اسمانونو او زمکه کې څه (څه دليلونه) دي او هغه قوم ته آیتونه او وېروونکي ګټه نه رسوي چې ایمان نه راوړي. سورة يونس

او الله تعالی فرمايي: آيا دوی په خپلو نفسونو کې فکر ندی کړی، چې الله آسمانونه او زمکه او هر هغه څه چې د دې دواړو په مينځ کې دي؛ ندي پيدا کړي مګر په حقه سره او په ټاکلې نېټې سره او بېشکه ډېر له خلقو څنې د خپل رب په ملاقات خامخا منکران(او کافران) دي (٨) سورة الروم.

او الله تعالی فرمايي آيا دوی د اسمانونو او ځمکې په سلطنت (او انتظام) کې غور نه دی کړی او په هغو شیانو کې چې الله پیدا کړي دي) ﴿١٨٥﴾ سورة الأعراف.

نو هر شی چې تازه پیدا شوی نېغ په نېغه د پیدا کوونکي په شتون دلالت کوي.

5- د پاملرنې او مهارت دليل څه معنا؟

د پاملرنې او مهارت دليل معنا دا ده چې:

په مطلق ډول سره په کائناتو کې له کوارکونو - تر ټولو کوچنۍ مادي کتله ليدل شوې ده، چې اتومي جوړښتونه تشکيلوي - څخه نيولې تر کهکشانونو پورې، يوه اندازه پېچلې دنده لري.

پدې معنا چې يوه تخصصي، مهمه او ځانګړې دنده سرته رسوي.

او په طبيعت کې هره وظيفوي پيچلتيا، په مجرد شتون باندې زياته مرتبه لري.

نو شتون يوه مرتبه ده.

او د شته شیانو دننه پيچلتيا، په يوازې شتون زياته مرتبه لري.

او هر څه مو چې چارچاپيره دي په ځانګړې بڼه ډيزاين شوي تر څو ځانګړې دنده سرته ورسوي.

نو هر څو مو چې چارچاپيره دي، په حقيقت کې يوه پيچلې دنده لري.

او وظيفوي پيچلتيا پخپله د جوړښت او پيدا کولو دليل دی.
نو خامخا يو پيداکوونکی شته.
بيلګه يې: چراغ دی، چې وظيفوي پيچلتيا ښايې.
برقي چراغ له لاندی شيانو جوړ دی:
١ - شمع(ګروپ)
د مسو سيم: چې شمې ته برق ورکړي.
اضافي ګاز: چې د شمې ساتنه وکړي او له شمې او برق سره تعامل ونه لري.
ښېښه: چې د هوا ننوتلو او اضافي ګاز راوتلو مخنيوی وکړي، که داسې ونه شي نو شمه به وسوځيږي.
د چراغ پايه (هولډر) تر څو څراغ له هولډر سره ونښلوي او بالاخره د برېښنا جريان رامنځته کړي
دلته برېښنايي څراغ يو پيچلی سيستم لري چې ساده کيدی نشي، له همدې د ټولو په سر کې په زيرک جوړښت باندې دلالت کوي.
هغه څوک چې د څراغ زيرک جوړښت نه مني او يا وايي چې دا خپله په تصادفي ډول رامنځته شوی، نو بايد د دې خبرې لپاره ترې دليل وغوښتل شي.
نو هغه چا چې څراغ جوړ کړی د برېښنا په معنا، جريان، د څراغ په ګټو او د شمې په حساسيت پوره پوهيږي، لدې امله د څراغ شتون نيغ په نېغه د زيرک جوړوونکي په شتون دلالت کوي، او اټکلي ندی چې ګويا نور څراغونه شته چې په پوره توګه د دې څراغونو سره په شکل کې توپير لري.
د عقلي استدلال د ورته درجې سره، ګورو چې يو فعال پيچلي شی لکه انسان يو خالق لري.
څراغ له پنځو برخو څخه جوړ دی...
پداسې حال کې چې انسان په هره حجره کې 4 مليارده اجزاوې لري.

ځلور ملیارده اجزاوي "حروف" د یو ژوندي ارګانیزم دندې تشکیلوي چې د جنیتیک کو، جینوم یا DNA ورته ویل کیږي، او دا حروف ستاسو د هرې حجرې په مرکز کې موقعیت لري.

نو که فکر کوئ چې د ځراغ پنځه برخې یو جوړونکی لري او تاسو جوړونکی نه لرئ، نو دا ستاسو ستونزه ده.

آیا دوی بې له څه شي پیدا کړی شوي دي، یا هم دوی، پخپله پیدا کوونکي دي ﴿۳۵﴾ سورة الطور.

ستاسو په شاوخوا کې هرڅه پیچلتیا لري، او هیڅ شی په طبیعت، اتوم، پورته سیارو، یا ستاسو په بدن کې شتون نلري، پرته له یوې اندازې وظیفوي پیچلتیا څخه.

د هر اتوم او هرې ذرې وظیفوي پیچلتیا او دنده د کائناتو په هر شی کې شتون لري.

الله تعالی فرمايي یقینًا د آسمانونو او زمکې په پیدا کولو او د شپې او ورځې په بدلېدو او په هغو بېړیو کې چې په سمندر کې یې هغه څه روان کړي وي چې خلقو ته نفع رسوي، او په هغه څه کې چې الله له بره نه راورَولي دي، چې اوبه دي، نو په دې سره یې ځمکه د هغې د مړه کېدو (وچېدو) نه پس ژوندۍ کړه، او په دې کې یې هر قسمه خوځنده (شیان) خواره کړل، او د بادونو په ګرځولو (راګرځولو) او په هغې وریځ کې چې د اسمان او زمکې په مینځ کې مُسَخَّر کړی شوې ده، خامخا د (هغه) قوم لپاره نښې دي چې عقلمند وي (۱۶۴) سورة البقرة

او په دې اړه آیتونه ډېر دي؛

او پند نه اخلي مګر هغه څوک چې عقل کاروي. او پند نه اخلي مګر د صفا عقل خاوندان ﴿۷﴾ سورة آل عمران.

څوک چې له خپل عقل څخه کار واخلي او په وجود (د مخلوقاتو د ثبوت په دلیل) کې وګوري او د موجوداتو په کنټرول او دندو (د پالنې او کمال د ثبوت دلیل) کې وګوري نو عقلاً به د خالق د شتون پر استدلال قطعي پریکړه وکړي.

6- ولې د انسانانو او نورو ژونديو موجوداتو سرچينه لومړني ډېر ساده کائنات ندي؟

ج: دلته دوه ستونزې دي:

لومړۍ ستونزه: دا چې د يو ډول ژونديو موجوداتو نورو ته د لېږد لپاره يو رغنده دليل هم شتون نه لري، دا خو لا پرېږده چې دومره لوی حيرانوونکی ټوپ ووهل شي چې ګويا انسانان له ابتدايي مخلوقاتو څخه منځته راغلي دي.

نو يو ملحد څنګه کولی شي پداسې يو نشت اټکل باور وکړي، او هيڅ مستقيم دليل و نه مني، او زموږ له عقلي ديني استدلال څخه انکار وکړي؟.

دويمه ستونزه: د لږ تر لږه جين سيټ مفکورې (Minimum gene set concept) له مخې، امکان نه لري چې هيڅ ژوندی موجود، که هر څومره ساده وي، له 200 جينونو څخه دې کم وي.

او د جينونو لږ تر لږه شميره دا ده: د جينونو لږترلږه اندازه چې له هغه پرته هيڅ ژونديزی مخلوق ژوند نشي کولی!

نو هيڅ ژوندی ارګانيزم به شتون ونلري که چيرته د جينونو شمير له لږ تر لږه څخه د يو جين په اندازه هم کم وي.

جين يو معلوماتي فيته (کاسيټ) دی چې ډيری جينياتي کوډونه لري چې معلومات کوډ بندي کوي.

د ژوند لپاره لږ تر لږه جينونه اړين دي تر څو، د دې جينونو يوه ډله د انرژۍ لپاره کوډ بندي کوي - ځکه چې له انرژۍ پرته هيڅ ژوندی ژوند نه شي کولای- او د جينونو يوه بله ټولګه د خوړو لپاره کوډ بندي کوي، او ځيني نور بيا د توليد لپاره کوډ بندي کوي، او نور د ژوند د بنسټيزو دندو لپاره کوډ بندي کوي، او همداسې!

ساينس پوهانو د ژوند لپاره د اړينو جينونو د لږترلږ شمير لپاره محاسبه کړې، او معلومه کړې يې ده چې دا بايد له دوه سوو جينونو څخه کم نه وي.

د کریګ وینټر فاونډیشن دې پایلې ته رسیدلی چې د جینونو لږ تر لږه شمیر له درې سوه او دوه اتیا جینونو څخه کم نه وي.[1]

ساینس پوهانو موندلې چې مایکوپلازما (Mycoplasma)، کوم چې د زمکې پر مخ ترټولو کوچنی ژوندی موجود دی؛ 468 جینونه لري.

که دا یوازې د مادې مسأله وي او بس، او نړۍ یوازې یو فزیکي سیستم وي، نو موږ باید له صفر جین څخه پیل وکړو، که موږ غواړو چې له هایدروجن څخه انسان ته ور انتقال شو!

مګر ساینس موږ ته وایي چې له صفر جین، یو جین، یا حتی سل جینونو په څیر هیڅ شی شتون نلري، ساینس وایي: موږ لږترلږه د معلوماتو لوی سیټ ته اړتیا لرو، که نه نو ژوندی موجود به له پیل څخه څرګند شوی نه و.

په طبیعت کې هیڅ شی ابتدایي ندی، مګر هر سیستم د خپلواکې جذبې سره پیل شوی!

دا حیرانتیا به د معلوماتو په سیستم کې پاتې شي چې د مخلوقاتو له څرګندیدو دمخه یې کوډ بندي کوي، او دا به تل د الحاد په مخ کې یوه خنډینه ډبره پاتې شي، د هغوی په مخ کې به خنډینه ډبره پاتې شي چې د الله تعالی له خالقیت څخه منکر دي.

تاسو د 4 ملیارده تخصصي معلوماتو مخې ته قرار لرئ - هغه معلومات چې ستاسو د هرې حجرې په نیوکلیوس کې شتون لري - د دقیقو حیاتي دندو د تولید لپاره.

نو ملحد دا تصور کاوه چې داسې مخلوقات شتون لري چې له صفر جین څخه پیل شوي، مګر د لږ تر لږه جینونو نظریه د دې تصور د له منځه وړلو لپاره راغله.

)1(J. Craig Venter Institute (JCVI) conducted a study to find all the essential genes of M. genitalium through global transposon mutagenesis. As a result they found that 382 out of 482 protein coding genes were .essential

ژوندي موجودات د لومړۍ شيبې څخه د کاري پيچلتيا سره راڅرګند شول، که نه نو دوی به له پيل څخه راڅرګند شوي نه و.

7- د پاملرنې او مهارت د مثالونو بيلګې کومې دي؟

ج: بې شمېره بيلګې لري.

چې د زمکې کتابچې ورته بسنه نه کوي.

او که په رښتيا سره هره هغه ونه چې په ځمکه کې ده، قلمونه شي، په داسې حال کې چې(سياهي شي) دغه (محيط) بحر، (بيا) د ده مدد نور اوه بحرونه وکړي (نو) د الله کلمات به خلاص نشي، بېشکه الله ښه غالب، ښه حکمت والا دی ﴿٢٧﴾ سورة لقمان.

په کايناتو کې هر اتوم (وړه ذره) د هغه د پاملرنې نښه ده دا چې موږ نن پدې حقيقت پوهيږو او يا سبا.

أ - انسولين - د ګلوکوز هضمولو هورمون - دی چې پانقراس يې ستاسو لخوا د خوړل شوی خوړو په اندازه توليدوي.

ب - د زړه د وينې د پمپ کولو ځواک د هغه انرژۍ سره مساوي دی چې عضلات ورته د ويستل شوي زحمت په اندازه اړتيا لري

ج - ستاسو د معدې تنګه خوله ترڅو خواړه بيرته ستاسو خولې ته راونه ګرځي چې له امله به يې په تکليف شئ.

د - راوتلو بنده خوله تر څو مو کالي وخت په وخت ناپاکه نه شي.

ی - ستا د کوپړۍ هډوکي تر هغه وخته پوري سره نه ورځي تر څو چې د مور له رحم څخه په خوندي او آسانۍ سره راښکته شوی نه يې، ځکه که چيرې يو ځای شوي وای، نو تر هغه وخته به د مور له رحم څخه راوتلی نه وې تر څو چې هډوکي مات شوي نه وي، او هغه هډوکي تر هغه پورې وده نه کوي تر څو چې د دماغ وده بشپړه شوې نه وي.

و - ستاسو د اعصابو ټول محوررونه، کوم چې بريښنايی سيګنالونه ليږدوي، جلا پردې سره پوښل شوي - لکه څنګه چې موږ اوس د بريښنايی تارونو سره کوو - ترڅو بريښنايی سيګنال ټوټه ټوټه، ورک يا ګډوډ نشي.

الکترون په هره ثانیه کې د زر کیلومترو په سرعت سره د نیوکلیوس شاوخوا ګرځي، که نه نو دا به د مثبت نیوکلیوس سره د جذب د ځواک له امله په نیوکلیوس کې رانښکته شي او کاینات به له پيل کيدو د مخه سقوط وکړي او دا د اتوم جوړولو لپاره نمونه یی سرعت دی.

H - کله چې دوه هایدروجن اتومونه سره ونخلي، د هایدروجن 0.007٪ کتله په انرژۍ سره بدلیږي، او که دا اندازه د 0.007٪ پرځای 0.006٪ وي، نو پروټون به د نیوټرون سره یوځای نشي، او کائنات به یوازې هایدروجن پاتې شي، او پاتې عناصر به نه ښکاري، حتی که بدله شوې ډله د 0.007٪ پرځای 0.008٪ انرژي ته ورسیږي، یوځای کول به خورا ګړندي وي، چې دا به د کائنات څخه د هایدروجن سمدستي ورکیدو لامل شي، او ژوند به یې ناممکن کړي. نو شمیره باید د 0.006٪ او 0.008٪ ترمنځ وي.

i - د الکترون ماس (Electron mass) کتله، د نیوټرون ماس (Neutron mass) د کتلې 0.2٪ استازیتوب کوي، او دا د اتوم د جوړښت لپاره معیاري کتله ده.

ي- تېغونه له ټوکیدو وروسته نیغ په نیغه د رڼا لور ته مخ کوي او ریښې یې ښکته ځي، ځکه چې تېغونه د رڼا په وړاندې خورا حساس دي، او ټول هغه معلومات چې دوی یې د دندې ترسره کولو ته اړتیا لري د تخم دننه کوډ شوي، او داسې هورمونونه شتون لري چې د نبات پورتنی او شاته وده کنټرولوي او د ریښو په لور، او دا ټول هم د تخم دننه کوډ بندي شوي دي.

ک- په داسې حال کې چې تاسو خوږه میوه خورئ او بیا یې وچ کلک او بې خونده زړی له ځان څخه لرې ګذاروئ، پدې کار سره تاسو هغه مېوې ته اجازه ورکوئ چې په خپلو جینونو کې یو نظر واچوي؛ هغه مهال میوه تاسو ته یو خوږ خوند درکوي پداسې حال کې چې خپل جینونه پټوي - کوم چې د هغه د ژوند اصل دی - د وچ او خویه زړي دننه چې تاسو ته نه ښکاري، نو کله چې تاسو دا وچه دانه په زمکه وغورځوئ تر څو - په کار

پیل وکړي- څکه دا مهال د میوې د ونې د تشکیل لپاره ورته شرایط برابر شي؛ هغه ونه چې ښاخونو، ونو او ریښو ټولو ته شاملیږي د میوه لرونکي ونې په جوړولو پیل کوي، دا ټول کارونه په هغه نباتاتو کې پېښیږي چې په هیڅ نه پوهیږي.

ل - دې ګونګې او کنې میوې ته چا معلومات برابر کړل تر څو ستاسو د خوښې سره سم د خوږوالي اندازه برابر کړي، چې خوړلو ته مناسبه وي؟

بیا: دا زړی (تخم) چا بدرنګ او د نه خوړلو وړ وګرځاوه، تر څو یې له خوړلو ډډه وکړئ او لرې یې وغورځوئ؟

بیا: چا زړی (تخم) له ارثي جینیاتي معلوماتو نه ډک کړ تر څو د ټولو توضیحاتو او دندو سره یو نوی نبات وزیږوي؟

م - په وروستیو کې ښکاره شوه چې: هغه ذاتي قصور او بې کاري چې مونږ یې په ښېګڼو کې ژوند کوو؛ په ټوله کې د کائناتو د کتلې زیږنده ده.

ذاتي قصور څه ته وایې؟

که چېرته تاسو په موټر کې سپاره شئ او ناڅاپه موټر ودریږي، څه پیښیږي؟

مخ په وړاندې ټیله کیږي! همداسې نده؟

همدې ته بې کاري او ذاتي قصور وایي.

که زمونږد نړۍ ذاتي قصور د اوس په پرتله لږ وای، د هوا ساده باد به کولی شول چې ډېرو ته حرکت ورکړي، او لکه دا زمونږ د نړۍ په څېر به په دوامداره توګه په هر ډول شیانو سره ویشتل کېدو.

که چیرې فعالیت د اوس په پرتله لدې خورا لوی وی چې اوس دی، نو موږ به حتی خپلو ګوتو ته حرکت هم نه شو ورکولی.

د ذاتی قصور پیاوړتیا او یا عدم فعالیت د کتلې سره تړلي دي.

هغه څه چې فزیک پوهان یې حیران کړي دا دي چې (د شیدو لار نومي کهکشان؛ هغه چې زموږ لمریز نظام یې احتوا کړي، یوازې د 0.1 ملیون

په واسطه د عدم فعالیت په کنټرول کې برخه اخلي، پداسې حال کې چې د ځمکې کتله یوازې د 0.001 په ملیون کې د عدم فعالیت په کنټرول کې ونډه لري.

نمونه ایې عدم فعالیت؛ هغه چې پر مټ یې موږ ژوند کوو، او د هغې له لارې موږ خپل ټول فعالیتونه تر سره کوو، هغه د ټولو کائناتو د انرژۍ د ټولګې محصول دی.

{وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ} ﴿٢٧﴾ او مونږ اسمان او ځمکه او هغه څه چې د دواړو په مینځ کې دي داسې نه دي پیدا کړي، چې باطل (او عبث) دي دغه (باطل پیدا کول) د کافر شوو خلقو ګمان دی، نو دا د کافر شویو خلقو لپاره له اوره هلاکت (او عذاب) دی. سورة ص.

هر څومره چې ساینس پراختیا مومي، په هماغه کچه د حکمت معجزې او د مخلوقاتو باریکیانې راڅرګندیږي.![1]

ن- او کله چې سترګو ته پام وکړو څه به ومومو:

هغه (لوی) نعمت چې ارزښت یې نه اندازه کیږي. آیا مونږ ده ته دوه سترګې نه دي ورکړي ﴿٨﴾ سورة البلد.

د سترګو دقت (ریزولوشن): د پنځه سوه او شپږ اویا میګا پکسل سره برابر دی.

سترګې په نړۍ کې تر ټولو پاک لینز لري.

په شبکیه کې د نور اندازه کوونکی له نیم ملیمتر مربع څخه زیات ندی، او پدې سره د لس میلیونه رنګې درجو تر منځه له بېلابېلو بُعدونو څخه توپیر کوي، دا په حقیقت کې یوه معجزه او په زړه پورې الهی خلقت دی.

(1) دا مسأله مایکل ډینټون په خپل کتاب: قدر الطبیعة کې په تفصیل سره څېړلې او دا کتاب د دارالکتب له ژباړل شوو خپرونو څخه دی.

او کله چې تاسو خپل مخ ته یو څه وګورئ او رڼا د سترګې په کسي باندې تیریږي، پدې وخت کې ډېری پیچلې کیمیاوي پروسې ترسره کیږي چې په پایله کې یو بریښنایی جریان تولیدوي، دا جریان ستاسو د سترګو د کسي څخه ستاسو دماغ ته د عصبي تارونو له لارې لیږدول کیږي، او دماغ دلته د دې بریښنایی جریان د فریکونسۍ تګ راتګ تشریح کوي چې دا یو لید دی، ته به وایې چې دا دماغ مخکې له مخکې یو بشپړ د لغاتو قاموس لري چې بریښنایی جریان په لید سره بدلوي هغه څه چې تاسو یې ګورئ.

یو حیرانوونکی شی که تاسو یې په اړه فکر کړی وي!

تصور وکړئ: دا دماغ چې له هډوکو جوړ په تیاره بکس دننه پروت دي - دغه تیاره بکس کوپړۍ ده.

او یوازې بریښنایی جریان ستاسو دماغ ته رسیږي.

نو دماغ څنګه دا جریان د لیدلو په توګه تشریح کوي؟

(دماغ) څنګه تاسو ته لید درکړ؟

دا معجزه په یوه شیبه کې تر سره کیږي، یوازې همدومره چې سترګې دې پرانیزې او وګورې.

عین خبره د اوریدو په اړه هم ده:

لکه څنګه چې د غږ موجونه ستاسو د غوږونو پردې ته ننوځي، د غوږ پرده یې له څپو څخه په میخانیکي حرکت بدلوي، دا میخانیکي حرکت بیا د غوږ په منځ کې د دریو کوچنیو هډوکو له لارې داخلي غوږ ته لیږدول کیږي، کوم چې دا په بریښنایی جریان بدلوي.

دا بریښنایی جریان اوس له داخلي غوږ له منځ څخه دماغو ته لیږدول کیږي، ترڅو دماغ د دې بریښنایی جریان په غږونو کې توپیر پیل کړي، نو تاسو کولی شئ غږ واورئ!

دا ټول هم د یوې ثانیې له یوې برخې څخه په کمه موده کې تر سره کیږي {او الله تاسو د خپلو میندو له خیټو نه راوویستئ، په داسې حال کې

چې پر هېڅ شي نه پوهېدلئ او تاسو ته يې غوږونه او سترګې او زړونه در کړل، د دې لپاره چې تاسو شکر وباسئ)). سورة النحل (۸۷) سورة النحل.

تصور وکړئ چې دماغ هره شيبه د سترګو، غوږونو، لمس، خوند، بوی او د بدن له مختلفو برخو څخه په زرګونو برېښنايي سيګنالونه ترلاسه کوي، ترڅو د دې ټولو سيګنالونو ترمنځ په ډېر دقت ډول سره توپير وکړي. دغه د الله مخلوق دی، نو تاسو (ای مشرکانو!) ما ته وښايئ څه شی دی هغه چې دغو (بتانو) پيدا کړی دی، چې غير له هغه (الله) نه دي، بلکې ظالمان په ښکاره ګمراهۍ کې دي. (۱۱) سورة لقمان.

{صُنْعَ اللَّـهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ} ﴿۸۸﴾ (وګورئ) کاريګري د الله هغه چې هر شی يې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو يې کوئ. (۸۸) سورة النمل.

څوک دی هغه چې د الله له نعمتونو دې يو وشماري؟

ستاسو په بدن کې د هر بند او هر هډوکي په اړه فکر وکړئ کوم چې تاسو ته اجازه درکوي چې په اندازه يې حرکت وکړئ!

د هغه خويه بندونو په اړه فکر وکړئ چې تاسو ته اجازه درکوي حرکت وکړئ پرته لدې چې هډوکي يو له بل سره د احتکاک له امل وخوړل شي، هغه بندونه چې الله تعالی په کې د مايع په څير غوړ جمع کړي لکه د ماشينونو په پرزو کې چې (ګريس) کارول کيږي!

د الله پاک په نعمتونو کې فکر وکړه، پداسې حال چې غور کوونکی او د هغه پر نعمتونو شکر ويستونکی يې.

د الله نعمتونه بې شمېره دي. {أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّـهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً ۗ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّـهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ} ﴿۲۰﴾ آيا تاسو نه دي کتلي چې بېشکه الله تاسو لپاره په کار اچولي دي هر هغه څه چې په آسمانونو کې دي او هر هغه څه چې په ځمکه کې دي او پر تاسو باندې يې خپل نعمتونه، چې ظاهري او باطني دي پوره کړي دي او په خلکو کې ځينې هغه دي چې د الله په اړه جګړه کوي، بې له علمه او بې له هدايته او بې له روښانه کتابه (۲۰) سورة لقمان.

8- ځينې ملحدان د پاملرنې دليل باندې نيوکه کوي، وايي داسې شيان شته چې مثالي نه دي، لکه :ناروغي او زلزله؟

ځواب: په کايناتو کې د کاملو شيانو نشتوالی، د ملحد په وينا، د بشپړتيا شتون نه رد کوي.

بلکه دا پدې سره د بشپړتيا شتون تائيدوي.

که په ټوله کې مهارت اصل او اساس نه وي، ملحد به د غير ماهره شيانو شتون اصلا نه و احساس کړی.

نو څنګه تاسې پداسې يوه نړۍ کې چې تصميم پکې نه وي؛ په تصميم کې د عيب خبره کوئ؟

دا چې دوی يې په عدم مهارت سره نوموي نو دا د پوهې کمي ده او يا د شيانو د حکمت په درک کولو کې کموالی ده.

مؤمنان دا نه وايي چې کاينات کامل دی، او هيڅ آفت پکې نه رامنځ ته کيږي، لکه وايې: کائنات بشپړ دي نو هيڅ شی پکې پرته له هدف څخه نه رامنځ ته کيږي.

د ملحد دريځ د هغو کسانو په شان دی چې په فضايي بېړی کې له مهارت څخه انکار کوي ځکه چې په هغه کې په زياته اندازه نفتي مواد شته چې کېدای شي هره شيبه بيړۍ ته چاودنه ورکړي. ![1]

او نړۍ داسې نده جوړه شوې چې تلپاتې او هميشنۍ نړۍ دې وي، او مونږ داسې نه يو جوړ شوي چې معبودان وګرځو.

بلکه زمونږ جوړښت داسې شوی چې په خير او شر سره و ازمايل شو. {وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۖ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ} ﴿٣٥﴾ او مونږ تاسو په شر او

(1) په عصري فلسفه کې د مذهب د انتقاد پديده، دکتور سلطان العميری، د دکتورۍ رساله ده.

خير سره ازمايو، ازمايل، او تاسو به خاص مونږ ته راګرځول کیږئ.
سورة الأنبياء.

ښه او بد او هره فتنه چې د الهي حکمت او ارادې په چوکاټ کې ګرځي.

9- کوم خنډ به وي که چېرته يو مادي سبب شتون ولري چې نړۍ يې رامنځته کړې وي؛ د بيلګې په توګه :يو بل تمدن، او يا يو بل شی؟ ولې په ځانګړې توګه ابدي معبود؟

ج: يو قاعده ده چې د اسلامي علماوو له خوا څه دپاسه زر کاله مخکې رامنځته شوې ده، دا قاعده وايي: د کارکونکو تسلسل د يو کار د نه واقع کېدو لامل ګرځي[٥].

په عاملانو (کار تر سره کوونکو) کې ترتيب، يعني: د ډېرو جوړوونکو شتون، او پدې پوښتنه کې مونږ سره يو بل تمدن شته او يو بل تمدن چې له دوی وړاندې يې توليد درلوده او بل تمدن چې لدی ټولو وړاندې يې توليد درلوده او همداسې نور... دا يو ترتيب دی په جوړوونکو (خالقانو) کې.

دا پرله پسې والی خامخا د کارونو د نه تر سره کولو خنډ ګرځي.

د کارونو نه تر سره کېدل يعنې: لکه د کايناتو، انسان او داسې نورو مخلوقاتو نه رامنځته کېدل.

په کارکوونکو کې پرله پسې والی د کايناتو او موجوداتو نه راښکاره کېدو ته زمينه برابروي.

که چېرته د يو تمدن د رامنځته کېدلو لپاره بل تمدن شرط وي تر څو يې رامنځته کړي، او د بل تمدن رامنځته کېدل له هغه وړاندې په بل تمدن پورې تړاو ولري تر څو يې رامنځته کړي او همداسې تر لا يتناهی پورې، نو نه به دا تمدن رامنځته شي او نه لدې وړاندې بل، او بالاخره نه به وجود رامنځته شي او نه کوم بل څيز.

ځکه د هر تمدن رامنځته کېدل له هغه وړاندې د بل تمدن پورې تړلي دي او په همدې ډول به هيڅکله نه کوم تمدن رامنځته شي او نه کوم بل شی.

نو پرته له لومړني ابدي خالق څخه بله لاره نشته؛ هغه چې ټول شيان يې پيدا کړي دي.

که چيرته يو اوږد ځنځير وي او په ځنځير کې هره کړۍ له هغې مخکې د بلې کړۍ پورې تړلې وي، نو هيڅ ډول مخلوقات، پيدايښت او موجودات به پيدا نه نشي، ځکه چې د يو کاريګر شتون به له هغه وړاندې د بل کاريګر پورې تړلی وي او مخکنی به له هغه وړاندې د دواړو پورې تړلی وي او همداسې ورپسې... او پدې توګه به هيڅ شی پيدا نه شي.

نو ځنځير بايد خامخا په يو ځای کې ودريږي.

دلته موږ د لومړي خالق په شتون باوري کيږو؛ هغه چې هيڅ شی ورڅخه مخکې نه دی!

10- موږ هغه قوانين پيژنو چې کائنات اداره کوي او موږ د زلزلو لاملونه هم ښه پيژنو، نو کله چې قوانين پيژنو ولې خالق ته اړتيا ولرو؟

ج: ملحد ګمان کوي چې قوانين د کايناتو د پيدا کولو او ظهور لپاره بسنه کوي، او ځينې ملحدان د "جاذبې د قانون" په نظريه تکيه کوي چې ګويا دا د کايناتو د ظهور لپاره کافي دی، که څه هم دا ادعا د جاذبې د قانون په سرچينه کې په مجرد فکر کولو سره په خپل ذات کې ناچله ده، يا دا چې چا قانوني کړ، او يا چا د مداخلې او د اغيزې د ښکاره کېدلو صفت ورکړ.

د لومړنيو منل شوو چارو څخه صرف د جاذبې د قانون له مخې ناشونې ده چې د بليارد توپ دې په خپله ولوبيږي.

قانون په خپل ځان کې له هر څه څخه عاجز دی تر دې چې یو شی ښکاره شوی نه وي.

د جاذبې قانون به د بلیارډ توپ تولید نکړي، مګر یوازې هغه ته حرکت ورکوي کله چې ښکاره شي او د بلیارډ لرګي سره ووهل شي.

نو د جاذبې قانون یو خپلواک شی ندی، بلکې د طبیعي پیښې وصف ده.

او د جاذبې قانون به د بلیارډ توپ ته پرته له هغه ځواک څخه حرکت ورنکړي چې د بلیارډ په لرګي کوم فشار راوړل کیږي او حرکت ورکوي، او یوازې دلته د بلیارډ توپ حرکت کوي او د جاذبې د قانون اغیز څرګندیږي.

مګر یو ملحد فکر کوي چې د جاذبې د قانون شتون د بلیارډ توپ، بلیارډ لرګیو او د توپ لوبولو لپاره کافي دی!

د دې کائناتو د ظهور په سبب کې کوم یو دلیل او منطق ته نږدې دی: خالق یا قانون؟

په ورته ډول، د موټر د انجن دننه د احتراق (سوځیدلو) قوانین دي چې هیڅکله به د موټر انجن رامینځته نه کړي.

که موږ د موټر ماشین ته د داخلي احتراق قوانین وراضافه کړو، نو موټور به هم کار ونکړي، نو دلته باید بنزین شتون ولري، کوم چې انرژي ورکوي، او د احتراق لپاره باید یوه سپرغۍ شتون ولري، او مخکې له دې باید ماشین شتون ولري، او یوازې دلته د داخلي احتراق قوانین څرګندیږي او موټر کار کوي!

دا معقوله نده داسې فرض شي چې د داخلي احتراق قوانین د موټور، د احتراق سپرغۍ، ګازو، بنزینو، د موټر چلوونکو او لارې لپاره بسنه کوي.

نو هغه مفکوره چې قانون د کائناتو د ظهور د تشریح لپاره بسنه کوي دا هغه نظر دی چې په هیڅ شی کې د ذهن سره اړخ نه لګوي.

سربیره پردې، که موږ دا مفکوره فرض کړو، دا به موږ ته د عاملانو لړۍ (تسلسل) ته وروګرځوي چې موږ د تېرې پوښتنې په ځواب کې

تشریح کړي، نو دا قانون چا رامینځته کړی او چا پیدا کړی، او که دوی ادعا وکړي چې دا بل قانون دی، موږ به د عاملانو لړۍ (تسلسل) ته بیا وروګرځوي کوم چې وایي هیڅ قانون یا کوم مخلوق به ونه موندل شي.

11- څه شی مانع ګرځي چې تصادف دې د کائناتو د رامنځته کېدو سرچینه وي؟

ج: د تصادف نظریې منل د شونتیاوو په اصل ناپوهي ده؛ ځکه چې تصادف دوه نه جلا کیدونکي شرطونه لري.

او هغه: وخت او ځای دی.

تصادف وخت ته اړتیا لري تر څو پکې اغیزه وکړي.

همدارنګه په یو ځای کې فزیکي شتون ته اړتیا لري تر څو خپل تاثیر تولید کړي.

څنګه کولی شو ووایو چې تصادف د کایناتو په جوړولو کې رول لري، پداسې حال کې چې موږ پرته له وخت او ځای څخه منځته راغلي یو؟

د تصادف اغیز به څنګه څرګند شي پرته لدې چې تصادف خپله راڅرګند شي؟

نو تصادف څنګه اغیزه درلودلای شي وړاندې لدې چې شتون ولري، پداسې حال کې چې د وخت او ځای شتون د تصادف لپاره بنسټیز شرطونه دي؟

12- هغه ملحد ته څنګه ځواب ووایو چې وایي کاینات ابدي دي؟

ج: د ترمو ډینامیک د دویم قانون - Second Law of Thermodynamic - له مخې دا ناشونې ده چې کائنات ابدي وي.

د دې قانون د ساده کولو او تشریح لپاره دا مثال وړاندې کوو: که تاسو په خونه کې یو پیاله ګرمې اوبه ولرئ، تودوخه به د ګرمو اوبو څخه د خونې فضا ته خپره شي تر څو د خونې تودوخه د پیالې د حرارت له

درجې سره مساوي شي. همدا د ترموډيناميک دويم قانون دی، چيرته چې تل د وخت په اوږدو کې انرژي له پورته څخه ښکته لور ته تيريږي.

دا قانون د کايناتو له پيدا کيدو راهيسې هره شيبه د کائناتو په هر شی کې واقع کيږي، تر څو په کائناتو کې د ټولو شيانو د تودوخې درجې سره برابره شي، او کله چې په کائناتو کې د هر څه تودوخه سره برابره شي، هغه څه د کائناتو د حرارتي مرګ - Thermal Death of Universe - په نوم ياديږي رامنځته کيږي. نو که چيرته کائنات تلپاتې ول نو بايد سمدلاسه په - حرارتي مړيني سره - ودريدلی وای مګر په حقيقت کې کائنات اوس د اعظمي انټروپي څخه کم حالت کې دی، او لاهم حرارتی مرګ ته ندی رسيدلي، نو دا ابدي نه دی، بلکه يو ثابت پيل لري چې وخت او ځای ورسره هم مهاله رامينځته شوي دي.

د همدې قانون له مخې ثابته شوې چې کائنات په لږ تر لږه انټروپي کې پيل شوي، او دا پدې معنا چې کائنات له مخکنی بيلګې پرته رامنځته - پيدا - شوي.

نو دا ساينسي قانون په يو اړخ او د الحاد قانون په بشپړه توګه په بل اړخ کې قرار لري.

13- ولې په خالق باندې د سببيت قانون نه تطبيقيږي؟ يا په بل عبارت :خالق چا پيدا کړی؟

ج: لومړی: پر خالق باندې د خپلو مخلوقاتو قوانين نه پلی کيږي او دا يو منل شوي خبره ده.

که داسې وه نو مونږ به ويل چې: آشپز چا پوخ کړی دی؟

او رنګمال چا رنګ کړی دی؟

نو دا منل شوي ده چې هغه پاک ذات په خپله د وخت او ځای پيدا کوونکی دی، نو هغه څه يې چې پيدا کړي دي د هغوی قانون پرې نه تطبيقيږي.

دویم: دا ریښتیا دي چې هر نوی شی یو پیدا کوونکی لري؛ او دا سمه خبره ده؛ مګر خالق {لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ} ﴿١١﴾ نشته د هغه په مثل هیڅ شی. سورة الشورى.

دریم: خالق نوی ندی - بلکه ابدي دی، نو څنګه ویلی شو چې هغه چا پیدا کړی؟(١)

څلورم: خالق باید ابدي او واجب الوجود وي، که نه نو موږ به په ستونزه کې پریوتي وو چې هغه د " فاعلانو ترتیب دی د کوم پایله چې خامخا د کارونو نه ترسره کیدل راوځي، دا هغه څه دي چې لږ وړاندې مو په بشپړه توګه تشریح کړل، نو خامخا باید لومړنی واجب الوجود خالق شتون ولري.

14- کائنات خورا لوی دي؛ موږ څنګه کولی شو پخپل دې وړوکي حجم سره پدې پراخه کائناتو کې د بسنتې یا مرکز حیثیت ولرو؟!

ج: ملحد بې ځایه انګیرنه کوي او وایي: سره لدې چې کائنات لوی دي، نو انسان په دې کایناتو کې مرکز نه دی!

دا انګیرنه یو مقدمې ته لاره هواروي: څرنګه چې کرنیزه زمکه پراخه ده او بزګر خورا کوچنی دی، نو: هغه یې مالک نه دی!

خبره په مطلق ډول د اندازې نده.

سره لدې چې اخلاق کومه فزیکي اندازه نلري، ولې بیا هم د درندو او سپکو خلکو تر منځ د توپیر لپاره تر ټولو ستر معیار دی.

لدې امله خلک په اخلاقو سره تلل کیږي.

نو د حجم او اندازې خبره اصل ندی.

راځئ چې دا مثال وړاندې کړو: که چېرته یو پاچا ولرو او دا پاچا خپل زوی ته ځیني وصیتونه او نصیحتونه وکړي، او پدې اړه ورته یو لیک

ولیکي، نو آیا شوني ده چې څوک دې اعتراض وکړي او ووایي: څنګه کیدی شي چې یو پاچا دي بې حسابه او په میلونونو جریبه پراخه زمکې ولري او بیا دې خپل یو کوچني زوی ته په پاملرنې سره دا هر څه هغه ته ورکړي سره لدې چې د زوی حجم او اندازه یې د جایدادونو په پرتله په ملیون کې د یو فیصد په اندازه هم نده.

او الله تعالی لره تر ټول لوړ صفات دی.

نو آیا دا په حقیقت کې معقول اعتراض دی؟

نو خبره د اندازې او وزن نده.

بیا آیا دا کائنات په ملیاردونو ځلې د ستنې له سر څخه له کوچنۍ نقطې ندي پیل شوي، لکه څنګه چې د نړۍ ټول فزیک پوهان دا مني؟

نو اندازه نسبي خبره ده.

نو ملحد ته څه تاوان دی پدې کې چې الله تعالی د خپلې خوښې مطابق هر رنګ چې وغواړي یو څه پیدا کړي؟

آیا الله تعالی د سرچینو له کمبود سره مخ دی، تر څو یې په اندازه مصرف کړي؟

الله جل جلاله تر هغه ډېر لوی دی.

لیکن آیا واقعا موږ پدې کائناتو کې د مرکز حیثیت لرو؟

هو، ته ای انسانه: په الهي مکلفیت سره پدې کائناتو کې مرکز یې.

او الهي مکلفیت: دین دی.

دین هغه امانت دی چې تا اخیستی دی، او دا ترټولو لویه ازموینه ده چې په ادا کولو یې ته مکلف یې.

نو ته اې انسانه د الله تعالی پر بندګۍ مکلف یې او پدې سره به ته د دې کائناتو مرکز وګرځې، نو ته د دې کائناتو مرکز یې خو په حجم، ځواک او وړتیاوو نه؛ بلکې په الهي مکلفیت سره.

او ته د نیکۍ کولو او بدیو پرېښودلو توان لرې... هغه څوک چې د ایمان او کفر دواړو توان لري.

مورږ تول پوهیږو چې مکلف یو، که وغواړو او یا ونه غواړو!

ملحد، مومن او اګنوسټیک هر یو پوهیږي چې مکلف دی او د الهي مکلفیت احساس کوي، او د اخلاقي ضمیر له رنځ څخه کړیږي، او پوهیږي چې د هغه دننه: وکړه او مه کړه... ښه کوه او بد مه کوه، مونږ هر یو د خپل ځان پر حقیقت پوه یو چې مکلف یو!

مونږ په تکلیفي ډول د دې کائناتو په مرکز کې یو!

همدارنګه، مورږ د دې کائناتو په مرکز کې په ادراکي او شعوري بڼه یو، مورږ پوهیږو، احساس کوو، منطقي یو او د خپل موجودیت پر حقیقت او زمونږ په شاوخوا کې د کایناتو پر حقیقت پوهیږو، او مورږ د خپل شتون په معنی ښه پوهیږو.

مورږ غوښتونکي یو، په ګناه نیوونکي یو، مکلف یو، حساب به راسره کیږي.

مورږ هغه مخلوق چې (د الله لخوا) په پاملرنې سره په حیرانوونکي توګه چمتو کول درک کوو، مونږ هغه څوک یو چې (الهي) زیرکتیا ته مو پام دی، مونږ هغه څوک یو چې د هغه څه په ترسره کولو قادر یو راسپارل شوي، او یا دا چې له مکلفیت څخه انکار وکړو، مورږ د ایمان او کفر توان لرو.

مونږ د دې کائناتو په مرکزیت کې یو. {إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَن يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنسَانُ ۖ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا} ﴿٧٢﴾ بېشکه مونږ آسمانونو او زمکې او غرونو ته امانت وړاندې کړ، نو دوی د ده له پورته کولو نه انکار وکړ او له ده وویرېدل او انسان دغه (امانت) پورته کړ، بېشکه دغه (انسان) ډېر ظالم، ډېر نادان دی. سورة الأحزاب.

15- ځینې ملحدین وایي: سیارې ډېرې دي، نو د احتمالاتو د نظریې له مخې طبیعي ده چې د ژوند لپاره دې مناسبه سیاره شتون ولري ...آیا دا استدلال صحیح دی؟

ج: د ډېرو سیارو شتون د پاملرنې پر دلیل د انتقاد سره څه تړاو لري؟ خبره د لومړنیو موادو نه ده.

داسې نده چې زه پداسې یو ځنګل کې اوس چې له ټولو سبزیجاتو، میوو او حیواناتو ډک وي، دا پدې معنا نده چې د ځنګل په مینځ کې دې ناڅاپه زما په وړاندې د خوندور پخلي د خوړو لوښی راښکاره شي؛ خبره د خامو موادو نده!

همدا رنګه د نړۍ په دښتو کې پریمانه شګې پدې معنا ندي چې زه دې په دښته کې له شګو جوړ ډیجیټلي پروسیسرونه او الیکټرونیکي چپسونه خپل خوا او شاته په هر ځای کې په دښته کې ومومم.

نو خبره د خامو موادو نده؛ خبره د جوړښت او زیرکتیا ده Know how.

یوازې د ستورو د ټولګې شتون د دې لپاره بسنه نه کوي چې تر منځه دې پداسې زیرکتیا سره یو ستوری راښکاره شي لکه ځمکه.

خبره د کلکوالي، وجود ته راوړلو او هنري جوړښت ده. {صُنْعَ اللَّـهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ} ﴿٨٨﴾ (وګورئ) کاریګري د الله هغه چې هر شی یې محکم کړی دی، بېشکه هغه ښه خبردار دی په هغو کارونو چې تاسو یې کوئ. سورة النمل

د ډېرې نورو سیارو شتون په مطلق ډول سره د ځمکې په کره کې د ژوندون شتون نه توجیه کوي.

د نورو سیارو شتون په تاسو کې د څلور ملیارده حروفو جنیتیکي کوډ نه توجیه کوي، کوم چې ستاسو ټولې دندې، ارګانونه او هورمونونه په حیرانوونکې توګه کنټرولوي، وړاندې لدې چې تاسو په خپله شتون ولرئ!

ژوند معلوم - شی - دی، کومه ماده نده.

او که یو ملحد او زه یوې سیارې ته پورته شو او یو پیچلی ماشین مو کشف کړو چې په اغیزمنه توګه زیرکتیا سره کار کوي، او حتی که موږ لاهم د هغې په دنده نه پوهیږو، آیا د دې ماشین له جوړوونکي یوازې پدې پلمه انکار کېدلی شي چې موږ په یوه لویه سیاره کې ژوند کوو؟.

نو کله چې موږ دا ماشین وګورو، ذهني وجدان یا فطري عقل ما او ملحد دې وینا ته هڅوي چې یو پیاوړی پیدا کوونکی ذات شته.

څوک چې لدې فکري وجدان څخه انکار کوي، هغه څوک دی چې له پیدا کوونکي څخه انکار کوي، نو له هغه څخه دلیل غوښتل کیږي، نه هغه څوک چې (خالق) ثابتوونکی وي.

په دې بڼکلي حیرانوونکو کائناتو کې ملحد هغه څوک دی چې باید ثبوت وړاندې کړي، نه مومن!

اګنوستیک ملحد کارل سیګن یوځل د "رابطې/Contact " په نوم یو ناول ولیکه، په کوم کې چې هغه وایي چې ساینس پوهان څنګه له زمکې د باندې د فضایی زیرکتیا په لټه کې دي.

په افسانوي ناول کې، ساینس پوهانو د لومړیو نمبرونو یوه اوږده لړۍ کشف کړېده چې له فضا څخه دباندې نه راځي؛ او څکه چې دا ابتدايي ترتیب یو ځانګړي ریاضیاتي ارزښت لري، داسې ارزښت چې یو ډول ترتیب زیږوي، دا د دې پایلې لپاره کافي ذهني دلیل پر دې چې دا پیغام د بل تمدن څخه راغلی و چې هغه یې کوله له موږ سره اړیکه ونیسي!

د حیرانتیا وړ خو دا ده چې کارل سیګن چې یو مشهور اګنوستیک دی، مګر د هغه ذهن د دې حقیقت منلو ته چمتو دی چې د کوچني پیغام پیچلتیا او ترتیب د تخلیق او مهارت پر دلیل باندې ثبوت دی!

يوازې د لومړنيو شميرو لړۍ چې د يو لوی تمدن شتون يقيني کوي؛ تاسو څنګه د خپل بدن په هره حجره کې څلور مليارده حرفونه تشريح کوئ، که چيرې يو حرف کې ګډوډي رامنځته شوې وه نو، يو ناورين به پيښ شوی و؟ تاسو څنګه دا ټول مهارت د ملحد غير منطقي ويناوو ته منسوبوئ؟

دا هيڅ عقل نه مني چې د يو ملحد خيالي ويناوې دې د دې مانع وګرځي چې په يو معقول چوکاټ کې د هر څه رامنځته کېدل دې د يو خالق په شتون تفسير کړی شي. {قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَن قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ} ﴿١٠١﴾ ته (ورته) ووايه: تاسو وګورئ په آسمانونو او زمکه کې څه (څه دليلونه) دي او هغه قوم ته له آيتونو او وېروونکو څخه کومه ګټه نه رسيږي چې ايمان نه راوړي. سورة يونس.

16- ولې ابدي خالق له يو څخه زيات نه شي کېدلای؟

ج: الله تعالی فرمايلي {لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّـهُ لَفَسَدَتَا} ﴿٢٢﴾ که چېرې په دغو (ځمکه او اسمان) کې له الله نه پرته نور معبودان وی (نو) دواړه به خامخا وران شوي وو. سورة الأنبياء.

د الله سره د نورو معبودانو شتون د کثرت غوښتنه کوي، او کثرت يو بل ته اړتيا لازموي.

او د خالق اړ کېدل - الله مه کړه - د کائناتو ناامني لازمي کوي او دا چې خامخا بايد سقوط وکړي... بالاخره د کائناتو له منځه تلل لازموي.

د اړمن معبود په شتون کې د کائناتو د بقا لپاره هيڅ تضمين شتون نلري!

{لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّـهُ لَفَسَدَتَا ۚ فَسُبْحَانَ اللَّـهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ}. که چېرې په دغو (ځمکه او اسمان) کې له الله نه پرته نور معبودان وی (نو) دواړه به خامخا وران شوي وو، نو الله د عرش مالک؛ پاك دی له هغو خبرو چې دوی يې بيانوي ﴿٢٢﴾ سورة الأنبياء

خالق له اړتیا او کمي څخه منزه او پاک دی، ځکه چې هغه ذات بډای؛ تلپاتې ځواکمن دی.

تېرو -دلایلو- ته دا هم ورزیات کړه: که چیرته په (زمکې او اسمان) کې دوو یا ډیرو معبودانو شتون درلوده، نو عقل وایي چې د جوړجاړې پر ځای به د شخړې احتمال نږدې و، ځکه چې له یو معبود څخه زیات د یوې څخه د ډیرو او څو اړخیزو ارادو او خوښو په معنا ده، او د ارادو زیاتوالی یو بل ته اړتیا لازموي، او دا (حالت) د زمکې او اسمان له منځه تلل لازموي.(۱)

او د انسان فطرت په غوڅه وایي چې الله یو دی، او که یو فزیک پوه یا غیر فزیک پوه انسان دې کائناتو ته وګوري، نو هغه به یوازې دې کائناتو ته د یو خالق تصور وکړي، او همدا فطرت دی.

17- ولې دین؟

ج: تر ټولو سخت ملحد په دې باور دی چې رینښتیا له دروغ ویلو غوره دي، آیا همداسې نده؟

سخت ملحد پدې باور دی چې امانت له خیانت څخه غوره دی، آیا همداسې نده؟

دا هغه اصطلاحات دي چې د دې نړۍ څخه ندي، او په مادي نړۍ کې هیڅ شی شتون نلري چې د دوی معنا یا غوښتنې توجیه کړي.

نو د رینښتیا معنا څه ده؟

د امانت معنا څه ده؟

که موږ د اتوم ژوروالی تحلیل کړو آیا موږ به د دې معنی پیدا کړو لکه: رینښتیا او یا دروغ؟

که موږ د کهکشان فزیک یا د هورمونونو کیمیا وګورو، آیا موږ به صداقت یا خیانت وګورو؟

دا اصطلاحات د دې فزیکي نړۍ څخه ندي.

مګر حقیقي اصطلاحات دي.

بلکه، دا له سترو کارونو څخه دي.

د یو انسان ارزښت د هغه په اخلاقو دی، نه د هغه د فزیکي اندازې، د هغه د اتومونو شمیر، یا د هغه د حجرو د انرژۍ کچه.

د انسان ارزښت د هغه دننه الهی حکم ته د هغه په ژمنتیا کې دی.

پدې ارزښت کې د انسان سره لدې مادي نړۍ څخه هیڅ شی ګډون نه لري.

دلته یو ښه سړی او بل بد سړی دی.

خو ښه غر او بد غر نشته.

موږ امانتداره سیاره او غداره سیاره نه وینو.

انسان یوازې په معنا سره ارزښت لري، په معنا هدف سره تړاو لري او په معنا وجود سره تړاو لري.

یوازې انسانان او پیریان پوهیږي چې دوی مکلف دي.

او احساس د اخلاقو په معنا ندی مګر زمونږ په داخل کې یو برخه د الهي فطرتي تکلیف څخه.

نو دین د انسان د پوهاوي لپاره یوه اړتیا ده.

دین یوازینی شی دی چې د اخلاقو معنا توجیه کوي، خو ولې شتون لري، او ولې موږ پر هغې پابندۍ ته اړتیا احساسوو.

یوازینی شی چې اخلاقو ته بنه ورکوي هغه دین دی.

اخلاق یوازې د الهي حکم په چوکاټ کې درک کیدی شي.

دا یوازې د دین له لارې شوني ده پوه شو چې ولې دا په انساني نسل کې فطري دي.

د دین له لارې، موږ د (خپل) شتون په هدف پوهیږو، او موږ پوهیږو چې هغه اخلاق چې موږ یې پیروۍ کولو ته اړتیا احساسوو، حتی که موږ پرې پابندي ونکړو بیا هم دا د الهي مکلفیت یوه برخه ده.

نو دین د بشریت اړتیا ده.

او د همدې دين له لارې موږ پوهيږو چې موږ ولې دلته يو؟
او موږ پوهيږو چي له مرګ نه وروسته به څه وي؟
موږ د وجود (شتون) په معنی پوهيږو.
آيا موږ پوهيږو چي پدې موجوداتو کې زموږ څخه غوښتنه څخه ده؟
نو دين د هغه څه د پيژندلو لپاره اړين دی چې انسان يې بايد تر سره کړي.
نو له دين پرته به ټوله نړی په بشپړه توګه په نابينايی او بشپړې نابودی بدله شي.

ابن القيم رحمه الله فرمايلي دي: په دنيا او آخرت کې خوشالی او کاميابی ته له پيغمبرانو پرته بل لار نشته، او په بشپړه توګه د پاک او پليت پيژندل هم ناشوني دي مګر د دوی له اړخه، او د الله تعالی رضايت لاسته راوړل هم ناشوني دي مګر د دوی پر لاسونو باندې؟"(1)

نو دنيا تياره او لعنتي ده، پرته له هغه څه چې د دين او د پيغمبری لمر پرې راختلی وي، لکه څرنګه چې شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله فرمايلي دي [٧].

له دين پرته د وجود مقصد نه معلوميږي، خير او ارزښت معنا نلری.
او پرته له رسالت (پيغمبرانو) څخه نړی په يوه ويرووونکي ويجاړی سره بدليږي.

کله چې دين له منځه لاړ شي او خلک له نبوتونو څخه انکار وکړي، نو انسان به د ستورو په څېر په ضايع کيدو بدل شي، لکه څنګه چې کارل سيګن وايي، او په حشره لکه سارتر چې وايي(2).

(1) زاد المعاد 1-68.

(2) Video Source: The Shores of the Cosmic Ocean [Episode 1]Some part of our being knows this is where we came from. We long to return. And we can. Because the cosmos is also within us. We're made of star-stuff. We are a way for the cosmos to know itself. 06 min 04 sec او دا چې انسان حشره ده نو دا سارتر په خپله ناول (د تهوع حالت) کې ذکر کړې دي.

په حقیقت کې به، انسان په کیمیاوي کثافاتو بدل شي، او په دقیقه معنا سره په کیمیاوي ګندګی، لکه څرنګه چې ستیفن هاکینګ وایي.(1)

نو نبوت د وجود یوازینی نبض (د زړه حرکات) دي او له نبوت پرته خورا په زړه پورې اختراعات او خورا خوندور ارمانونه په وحشت بدلیږي!

له دین پرته، نړی په خپلې ټولې بڼکلا سره په وحشتناکه ویروونکو شکلونو بدلیږي.

او که له هر ملحد څخه د وجود په اړه هره پوښتنه وکړې لکه: مورږ ولې دلته په دې نړی کې یو یا له مرګ وروسته څه دي؟

دا به یا ستاسو پوښتنه په اخوا دېخوا خبرو سره جواب کړي او یا به په بشپړ ډول چپ پاتې شي.

نو دین د انسان د فهم او د اخلاقي ارزښتونو د ضروریاتو د درک لپاره یوه طبیعي اړتیا ده او د وجود په مفهوم او د وجود د مقصد او د الله تعالی د بندګی د احساس او د هغه د بندګي درک کول ضروري دي، هغه بندګي چې نجات پرې حاصلیږي.

18- څه شی مانع ګرځي چې دا اخلاق د دماغ یا ټولنې محصول وي؟

ج: مغز کټ مټ د فزیکي نړی په څیر د ورته فزیکي برخو څخه جوړ شوی دی!

نو څومره چې دماغ پیچلی وي یا فزیکي جوړښتونه پیچلي وي، نو د صفرونو له مجموعې څخه یوازې یو صفر لاسته راځي.

نو که ماده خیر او شر نه پیژني، دماغ هم همدارنګه دي!

(1) From an interview with Ken Campbell on Reality on the Rocks: Beyond Our Ken, 1995

دلته موږ له ملحد څخه پوښتنه کوو: که توله مادي نړۍ له اخلاقي پلوه بې طرفه وي او په ښه او بد نه پوهیږي نو د ښه او بد مفهوم څنګه څرګند شو؟

او دویمه پوښتنه: کوم دماغي ممانعت شتون لري چې د تولو د ځمکې والاو د له منځه وړلو مانع وګرځي؟

څه دماغي ممانعت شتون لري چې د ځارویو پنجرو ته د بشري توکمونو د ننوتلو مانع وګرځي.

څه دماغي مانع شتون لري چې د ناروغانو، معیوبینو، ضعیفو او کم عمره نسلونو د له منځه وړلو ممانعت وکړي، لکه هغه څه چې د نازیانو لخوا د T4 پروژې په ترڅ کې ترسره شول، د اکشن تي فور پروژه-؟[1]

دا هغه پوښتنې دي چې فزیکي دماغ یې په سم یا ناسم سره ځواب نه لري.

دماغ په بشپړه توګه له اخلاقي اړخه بې طرفه دي، ځکه چې هغه پخپله د زمکې له اتومونو څخه جوړ شوي دي.

نو د مغز او اخلاقو ترمنځ هیڅ اړیکه نشته، نه له نږدې او نه له لرې څخه.

خو دا نظریه چې تولنه د اخلاقو سرچینه ده، دا یو ناشنا نظریه ده، ځکه چې د اخلاقو معنا؛ انسان د انسان په توګه منل دي، نه تولنه د تولنې په توګه.

سربیره پر دې، تولنه د مادې له ورته اجزاو څخه ده، او له همدې امله د صفرونو تولګه به یو ځل بیا یوازې یو صفر تولید کړي، نو څنګه تولنه اخلاق تولیدولای شي پداسې حال کې چې د مادي نړۍ سره هیڅ تړاو نلري؟

بیا، که دا ریښتیا وي، او موږ اخلاق د تولنې محصول وګڼو، نو نازي به د نورو په وژلو کې په حقه وي، ځکه چې د تولنې نظر و.

https://en.wikipedia.org/wiki/Aktion_T4 (1)

کله چې نړۍ د نازیانو د محاکمه کولو پریکړه وکړه، دا پریکړه د دې حقیقت پر بنسټ وه چې اخلاق مطلق دي نه د ټولنې محصول، که نه نو دوی به د نازیانو د محاکمه کولو توان نه و درلودلی، او نه به پوهیدل چې هغه له پيله غلطي کړې ده.

اخلاق له ټولنې جلا دي، نو حق؛ حق وي په ښه ټولنه او فاسده ټولنه کې.

او خطا؛ خطا وي، په ښه ټولنه او فاسده ټولنه کې.

اخلاق یوه معنی لري چې د دماغ او ټولنې څخه اوړي.

19- د زمکې په تمدن کې له یو څخه زیات معبودان شتون لري، نو ولې په ځانګړې توګه په الله ایمان ټیکانه ده؟

ج: د زمکې په ټولو دینونو کې له الله پرته بل معبود نشته.

له نورو مذهبونو سره زموږ اختلاف دا دی چې دوی د الله سره کوچني معبودان نیولي دي لکه: یسوع او روح القدس په مسیحیت کې، او فشنو، او شیوا او برهما په هندویزم کې... او داسې نور.

ټول دینونه په یو واحد الله باور لري؛ چې د دوی په نظر د موجوداتو خالق دی.

خو دوی د الله سره نور باطل معبودان جوړوي او زیات نه.

او حتی د مشرکانو بتان هم دوی د معبودانو په توګه نه ګڼل، دوی یوازې دا په پام کې نیولي چې الله خالق دی، مګر دوی یې دالله له پاره واسطه کول. {وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّـهُ ۖ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ} ﴿٦١﴾ او قسم دی که ته له دوی نه پوښتنه وکړې چې آسمانونه او زمکه چا پیدا کړي دي او (چا) لمر او سپوږمۍ مسخر کړي دي؟ دوی به خامخا ضرور ووایي چې الله (پیدا کړي او مسخر کړي دي)، نو څرنګه دوی ګرځولی شي؟ سورة العنكبوت

شیخ الاسلام ابن تیمیه رحمه الله فرمایلي دي: "او څوک چې د بتانو د عبادت کوونکو په اړه فکر کوي چې دوی دا عقیده درلوده چې بتان نړۍ پیدا کوي یا باران ورروي یا دا چې بوټي راشنه کوي او حیوانات یا نور څه پیدا کوي، نو دا انسان د دوی په اړه ناپوهه دی، بلکه بت پرستانو د خپلو بتانو په اړه داسې باور درلوده لکه مشرکان یې چې د قبرونو په اړه لري[٢].

ول ډیورنټ پدې باور دی چې د هندویزم بت پرستي په پای کې پر یو الله ایمان راوړلو ته ورګرځي، هغه د هندوانو د معبودانو په اړه وایي: "دا زرګونه باطل معبودان هغه څه دي لکه مسیحي کلیساګانې یې چې د زرګونو کشیشانو د تقدس او احترام په اړه کوي. د هندو ذهن د یوې شیبې لپاره هم دا فکر نه کوي چې دا بې شمېره معبودان د لوړ واک درلودونکي دي."(1)

په هغه راپور کې - چې په هند کې د انګریزانو د اشغال پر مهال برتانوي حکومت ته سپارل شوی و - راغلي و چې: " کمېټه له څېړنې وروسته دې عمومي پایلې ته ورسیده چې د هندوانو لوی اکثریت په یو پورته الله ټینګ باور لري."(2)

الله د ځمکې په ټولو دینونو کې یو دی ﴿وَإِلَـٰهُنَا وَإِلَـٰهُكُمْ وَاحِدٌ﴾ ﴿٤٦﴾ او زمونږ معبود او ستاسو معبود یو دی ﴿٤٦﴾ سورة العنکبوت

او دا بتان او هغه صالحین بنده ګان چې په الوهیت نیول شوي الله ته واسطه کول په خپلو حاجتونو کې بل څه ندي مګر کفري واسطې دي. او هغه کسان چې له هغه نه غیر یې دوستان (کارسازي) نیولي دي (وایي:) مونږ د دوی عبادت نه کوو مګر د دې لپاره چې دوی مونږ الله ته بنه نژدې کړي ﴿٣﴾ سورة الزمر.

(1) قصة الحضارة، ول ديورانت، مجلد 3 ص 209.

(2) مخکنی حواله.

20- که چیرته ځوک یو څه وکړي چې اړتیا ورته نه لري، نو بې ځایه کار یې وکړ! او الله مونږ ته اړتیا نه لري نو ولې یې پیدا کړي یو؟

ځواب: هغه باور چې وایي: اړتیا د بې ځایه کار په وړاندې قرار لري، دا یو بې معنا باور دی.!

ځکه چې اړتیا د حکمت په وړاندې قرار لري نه د عبثیت په وړاندې.

نو یو بډایه او نیک شهرت لرونکی ډاکټر کیدی شي د ډیرو خلکو درملنه وکړي پرته لدې چې د کوم څه اړتیا ورته ولري، بلکه د همغوی د ښېګڼې لپاره یې درملنه کوي، نو مونږ هیڅکله د هغه دې کړنې ته بې ځایه او عبث کار نه وایو!

نو حکمت او د یو کار تر شا لویه اراده د اړتیا او بې عقلۍ په دایره کې نه څرخیږي!

او که لامبو وهونکی د زړه خوږی له امله یو کوچنی وژغوري، نو آیا همداسې به یې هلته پریږدي پرته لدې چې د کوچني کورنۍ ترې مننه وکړي، نو د لامبو وهونکي دې کړنې ته د اړتیا او یا عبث کار په سترګه نه لیدل کیږي، بلکې دا یو سخاوتمندانه عمل، سپیڅلي اخلاق او د قدر وړ هدف دی!

نو د اړتیا او عبث(بې ځایه کړنو) تر منځ تلازم نشته![1]

او په صحیح مسلم کې د قدسي حدیث په روایت؛ الله تعالی فرمایي: **ای زما بندګانو! که چېرته ستاسو مخکني او وروستني، انسانان او پیریان ستاسو څخه د یو تر ټولو پرهیزګاره انسان په زړه اوسي، دا به زما په پاچاهۍ کې هیڅ شی زیاد نه کړي، ای زما بندګانو! که چېرته ستاسو مخکني او وروستني، انسانان او پیریان ستاسو څخه د**

(1) ظاهرة نقد الدين في الفلسفة الحديثة، د. سلطان العميري، رسالة دكتوراة.

یو تر تېرلو بد عمله انسان په زړه اوسي، دا به زما له پاچاهۍ څخه څه کم نه کړي، یقینا دا ستاسو کړنې دي چې زه یې تاسو ته شمېرم (لیکم او ثبتوم) بیا یې تاسو ته بدله درکوم، نو چا چې ښېګڼه وموندله، د الله ستاینه دې وکړي او چاچې لدې پرته بل څه وموندل، نو یوازې خپل ځان دې ملامت وګڼي.

الله د مخلوقاتو څخه غني دی (هیڅ اړتیا ورته نه لري).

او زموږ هڅې، کوښښونه، او عملونه زموږ د خپل ځان لپاره دي. {وَمَن جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۚ إِنَّ اللَّـهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ} ﴿٦﴾ او هغه څوک چې جهاد کوي، نو یقینًا هم د خپل ځان لپاره جهاد کوي، بېشکه الله خامخا غني(ډېر بې پروا) دی، له عالمونو نه (۶) سورة العنکبوت.

موږ پوهیږو چې الله په خپل ټولو مخلوقاتو کې حکمت لري، اګر که موږ له هغې څخه ناخبره یو، او د ډاکټر له حکمت څخه د ناروغ ناپوهي پدې معنی نه ده چې د ډاکټر پریکړې بې ځایه دي.

په الهي حکمت له پوهېدلو څخه د حکمت په ټولو ابعادو پوهېدل نه لازمیږي، بلکې په ځینو یې پوهېدل بسنه کوي!

دا زموږ لپاره بسنه کوي پوه شو چې موږ د الله پر عبادت مکلف یو او د الهي حکمت په وجود پوه شو، دا په جمله توګه زموږ لپاره بسنه کوي، که نه نو موږ به د هغه چا په څېر یو چې په هر هغه څه کافر کیږي چې پرې نه پوهیږي: {بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ} {بلکې دوی د هغه (قرآن) تکذیب وکړ چې دوی د هغه د علم احاطه نه وه کړې، او دوی ته لا د ده حقیقت نه و راغلی}، د ﴿۳۹﴾ سورة یونس.

الله پاک حکمت والا ذات دی او موږ یې د حکمت له مخې پیدا کړي یو.

یوازې الله هغه ذات دی چې د عبادت وړ دی.

نو یوازې الله د عبادت وړ دی، ځکه (الله) هغه ذات دی چې موږ یې له نشت څخه پیدا کړي یو، الله پاک فرمایي: {يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ} ﴿٢١﴾ ای خلکو! د خپل رب عبادت

کوئ، هغه چې تاسو يې پيدا کړي ياست او هغه کسان چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو پرهېزګاره شئ. سورة البقرة.

او (الله) هغه ذات دی چې موږ ته يې لاربنوونه کړې، او (الله) هغه ذات دی چې شريعت(قانون) يې جاري کړی، هر څه يې اندازه کړي، امر کوونکي او منع کوونکی دی. {أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ} ﴿٥٤﴾ خبر شئ! خاص هغه لره دي پيدا کول او حکم کول. سورة الأعراف.

الله يوازې پيدا کول نه کوي، بلکې هغه حکم فرما هم دی او موږ د هغه پاک ذات امر پر ځای کوو.

عبادت په خپلو بندګانو د الله حق دی، ځکه هغه پاک ذات دی چې موږ يې پيدا کړي يو او مونږ ته يې ژوند راکړی، په وخت يې موږ ته روزي راکړې، موږ ته يې لاربنوونه کړې، او خپل پيغمبران يې مونږ ته رالېږلي ترڅو مو و ازمايي چې څوک زمونږ څخه په عمل کې غوره دی. نو عبادت پر مونږ د الله حق دی. {الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ} ﴿٢﴾ هغه ذات چې مرګ او ژوند يې پيدا کړی دی، د دې لپاره چې تاسو وازمايي چې په تاسو کې د عمل په لحاظ کوم يو ډېر ښه دی او هم دی ښه غالب، ډېر بخښونکی دی سورة الملک.

او زمونږ ژوند او آخرت له عبادت پرته نه سمېږي او له هغه پرته زمونږ اخلاق نه سمېږي، عبادت د بې حيايۍ او فحشا مخه نيسي او په دې سره د خلکو دنيا اصلاح کيږي، زمونږ رب العالمين فرمايي: { وَأَقِمِ الصَّلَاةَ ۖ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ} ﴿٤٥﴾ او لمونځ قايموه، بېشکه لمونځ (لمونځ کوونکي لره) له بې حيايۍ او بدکار نه منع کوي. سورة العنکبوت.

او موږ له عبادت پرته جنت نشو ګټلای، ځکه دا په آخرت کې نجات او د دنيا نعمت دی.

عبادت زمونږ لپاره او زمونږ د خير لپاره دی او دا د الله تعالی په وړاندې پر موږ فرض دی ځکه چې هغه زمونږ خالق دی او ګټه يې يوازې موږ ته راګرځي او نيمګړتيا يې هم يوازې مونږ ته راګرځي.

جنت قیمتي دی، نو څوک چې جنت غواړي د هغې لپاره کار کوي، مونږ هغه پاک ذات ته محتاج یو، او هغه زمونږ او له ټولو مخلوقاتو څخه مستغني دی.

21- الله څنګه وپیژنو؟

ج: مونږ الله په ډېرو زیاتو طریقو پیژندلای شو، خو دلته به څلور لارې ذکر کړو:

لومړی طریقه: مونږ د سالم فطرت له لارې الله تعالی پیژنو.

انسان په خپل فطرت سره پوهیږي چې هغه یو خالق لري، نو ته په خپل فطرت سره پوهیږې چې یو خالق لرې چې ته یې په دې شکل، دې اعضاوو، دې تخلیق، او دې حیرانوونکي جوړښت او هنر سره پیدا کړی یې.

همدارنګه انسان په خپل فطرت سره پوهیږي چې دی په عبادت سره خپل خالق ته په رجوع کولو مکلف دی، او په خپل فطرت سره پدې هم پوهیږي چې بې وزله دی او خپل خالق ته په هر وخت کې محتاج دی، او الله تعالی ته د احتیاج احساس د مصیبت پر مهال زیاتیږي.

د الله تعالی د پیژندنې فطرت هغه دی چې ټول انسانان پرې پیدا شوي، الله تعالی فرمایي نو ته خپل مخ دین ته نېغ (او برابر) وساته، پداسې حال کې چې حق ته مایل اوسې، (تاسو لازم ونیسئ) د الله هغه فطرت لره چې په هغه یې خلک پیدا کړي دي، د الله تخلیق لره هېڅ بدلون نشته، همدغه سم(نېغ) دین دی، خو د خلکو اکثریت نه پوهیږي. سورة الروم.

او الله پاک فرمایي: {وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِن ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۛ شَهِدْنَا ۛ أَن تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ} ﴿١٧٢﴾ او کله چې ستا رب د ادم له اولادې نه د هغو له شاګانو نه د هغوی اولاد راواخیست او دوی یې په خپلو ځانونو باندې ګواه جوړ کړل، (او ورته وېې ویل:) آیا زه ستاسو رب نه یم؟ دوی وویل: ولې نه! مونږ (د دې) ګواهي کوو، (دا د دې لپاره) چې تاسو د قیامت په ورځ و (نه) وایئ چې بېشکه مونږ له دې نه غافله وو. سورة الأعراف.

نو وړاندې لدې چې پیدا شو، د الله پیژندنه مو په فطرت کې وه، او الله پاک ته بندګي کول مو په فطرت کې و.

(وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا). او دوی یې په خپلو ځانونو باندې ګواه جوړ کړل، (او ورته ویې ویل): آیا زه ستاسو رب نه یم؟ دوی وویل: ولې نه! مونږ (د دې) ګواهي کوو.

او نبي صلی الله علیه وسلم په متفق علیه حدیث کې فرمایلي دي: **هیڅ یو ماشوم داسې نشته چې په فطرت باندې نه وي زیږیدلی [٧].**

مونږ ټول پر همدې فطرت سره پیدا کیږو، او دا فطرت د هر هغه چا لپاره کافي دی چې حق غواړي او پر حق باندې استدلال وکړي او حق ته تسلیم شي کله چې ورته ښکاره شي.

او لدې فطرت څخه هیڅوک انکار نشي کولای حتی تر ټولو سخت کافر، په ځانګړي توګه په سختو وختونو کې. ځکه ټول خلک د سختیو پر مهال الله ته رجوع کوي او هغه څه هیروي چې دوی یې شریکوي. {وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ۖ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا} ﴿٦٧﴾ او کله چې تاسو ته په سمندر کې سختي دروررسیږي (، نو) هغه څوک (ستاسو له فکره) ورک شي چې تاسو یې بلئ مګر یوازې هغه (الله رابلئ)، نو کله چې تاسو وچې ته وژغوري (،نو تاسو (له توحیده) مخ اړوئ او انسان ډیر ناشکره دی. سورة الإسراء.

کله چې یو څوک په سخت مصیبت کې وي او د بربادۍ احساس وکړي، هغه به یوازې یو الله ته بلنه ورکړي او خپل ټول شرکونه به هیر کړي؛ او د سختیو پر مهال په دعا کې الله ته دا اخلاص د سالم فطرت لخوا هڅوونه ده؛ کوم په هر انسان کې دننه شتون لري.

یو له امریکایي ولسمشرانو څخه – آیزن هوور – چې په دویمه نړیواله جګړه کې د امریکایي ځواکونو قوماندان و وایي، وروسته لدې چې د لوی خطر په وخت کې پوځونه بیرته فطرت ته څنګه ورستنیږی وایی: "په خندقونو کې هیڅ ملحد شتون نلري."(1)

(1) https://en.wikipedia.org/wiki/There_are_no_atheists_in_foxholes

د جنګ پر مهال په خندق کې له الله څخه منکر نشته، ټول الله ته ورګرځي، دا د فطرت هغه حقیقت دی چې ټول انسانان یې د سختیو پر مهال اعتراف کوي.(١)

د الله د پېژندلو دویمه لار عقل دی: نو مونږ الله په عقل سره پیژنو.

الله تعالی فرمایي: آیا دوی بې له څه شي پیدا کړی شوي دي، یا هم دوی، پخپله پیدا کوونکي دي؟ سورة الطور.

په عقل کې درې امکانات شتون لري چې څلورم نه لري:

لومړی: دا چې موږ پرته له خالق څخه پیدا شوي یو (أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ) (یا پرته له کوم شی څخه پیدا شوي دي) او دا ناشوني ده، ځکه چې موږ څنګه پرته له خالق څخه پیدا کېدلی شو؟

دویم: دا چې موږ خپل ځانونه پیدا کړي دي (أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ) (یا دوی خالق-پیدا کوونکي- دي) او دا هم ناشوني ده، ځکه څنګه زه خپل ځان پیدا کولی شم وړاندې لدې چې پیدا کړی شم؟

نو په ذهن (عقل) کې دریم احتمال پاتې کیږي، کوم چې آیت ورڅخه چپ پاتې شوی دی، ځکه چې بدیهي (احتمال) دی، هغه دا چې مونږ یو خالق لرو چې مونږ یې پیدا کړي یو.

نو مونږ الله په عقل سره پیژنو.

د الله د پېژندلو دریمه لار، د الله په مخلوقاتو کې نظر اچول دي:

د الله په مخلوق کې نظر اچول زمونږ مخې ته د الله لوی عظمت ودروي. {قُلِ انظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ} ﴿١٠١﴾ ته (ورته) ووایه: تاسو وګورئ په آسمانونو اوځمکه کې څه (څه دلیلونه) دي او هغه قوم ته له آیتونو او وېرووونکو څخه فایده نه رسي چې ایمان نه راوړي. سورة یونس.

هرخومره چې موږ د الله زیرک پیدایښت او حیرانوونکي مهارت ته وګورو هومره مو د الله پیژندنه زیاتیږي.

دا هغه څه دي چې موږ وړاندې د پيدا کولو په دليل، د پاملرنې په دليل او د مهارت په دليل کې ورڅخه يادونه وکړه.

د الله تعالى د پيژندلو څلورمه طريقه د رسولانو له لارې ده:

او دا د الله تعالى د پيژندلو ترټولو لويه لاره ده هغه دا چې الله تعالى د هغه د رسولانو اوانبياوو له لارې وپيژنو، پيغمبرانو د الله په اړه خبر ورکړى، او د هغه له صفتونو او ذات څخه يې هم خلک خبر کړي دي، نو د انبياوو له لارې موږ الله تعالى په نومونو او صفتونو سره وپيژانده، او پدې پوه شو چې څنګه د الله عبادت وکړو او څنګه ورته ځان نږدې کړو، او پدې هم پوه شو چې څرنګه د الله له عذاب څخه د حساب په ورځ ژغورل کېدلى شو، نو رسولانو خلک د الله عبادت ته راوبلل، يا په بل عبارت: دوى خلکو ته بلنه ورکړه چې بيرته خپل فطرت ته وروګرځي، هغه چې دوى پرې پيدا شوي دي، او په هغه بڼه د الله عبادت وکړي لکه څرنګه يې چې امر کړى.

پيغمبرانو خلکو ته د حق او خلاصون لور ته لارښوونه وکړه. او (موږ لېږلي وو) رسولان، چې زيرى ورکوونکي او وېروونکي وو، د دې لپاره چې د خلقو لپاره په الله باندې څه حجت پاتې نشي او الله له ازله ډېر غالب، ښه حکمت والا دى سورة النساء.

د دغو پيغمبرانو او رسولانو لخوا د الله په اړه معلومات ورکول او د الله په معجزو سره د دوى ملاتړ کول د قيامت په ورځ د الله پر وړاندې د هيڅ دليل نه جوړوي.

الله تعالى تاسو ته هغه فطرت درکړى چې تاسو پرې خپل خالق پيژنئ، تاسو ته يې عقل درکړى او تاسو ته يې د هغه په مخلوقاتو کې د نظر اچولو توان درکړى، او تاسو ته يې پيغمبران راليږلي دي، نو ستاسو لپاره د الله په وړاندې هيڅ دليل او بهانه نه پاتې کيږي.

22- دينونه خو ډېر دي، نو اسلام ولې؟

ج: اسلام د دينونو تر منځ يو دين نه دى.

اسلام په عقيده کې د زاړه عهد د ټولو پيغمبرانو عقيده منې.

اسلام د هغو مذهبونو د تګلارې سمون دى چې منحرف شوي دي، او د زړې عهد نامې د پيغمبرانو د توحيدي عقيدې بيا راګرځول دي.

الله تعالى فرمايي: هغه تاسو لپاره هغه دين مقرر کړى دى چې د هغه وصيت يې نوح ته کړى و او هغه چې مونږ تا ته وحي کړى دى او هغه چې مونږ د هغه وصيت ابراهيم او موسىٰ او عيسىٰ ته کړى و، چې تاسو دين قايم کړئ او اختلاف پکې مه کوئ، په مشرکانو باندې هغه شى ډېر درونډ دى چې ته دوى هغه ته بلې، الله غوره کوي دې (دين) ته چا ته چې وغواړي او د ده په طرف هغه چا ته هدايت کوي چې رجوع کوي. سورة الشورى.

نو اسلام د نورو دينونو په څېر يو دين ندى، بلکې د ټولو دينونو اصل دى.

23- اسلام څه شى دى؟

ج: اسلام: الله تعالى ته تسليمېدل، غاړه اېښودل او تابعداري کول دي.

الله تعالى فرمايي: {وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّـهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللَّـهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا} ﴿١٢٥﴾ او د دين په لحاظ له هغه کس نه څوك زيات ښه دى، چې خپل مخ يې الله ته تابع کړ او هغه نېکي کوونکى و او د ابراهيم-عليه السلام- د ملت تابع شو، چې يوازې په حق پسې تلونکى و، او الله ابراهيم-عليه السلام- لره خليل نيولى دى. سورة النساء.

او د أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّـهِ معنا: يعني الله ته تسليم شو او د هغه ذات تابع شو؛ لوړ او د تقدس وړ دى رب زمونږ، او دا په خلکو کې تر ټولو غوره ديندار دى.

او الله تعالی فرمايي: {فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا ۗ وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ} ﴿۳٤﴾ نو ستاسو حق معبود یو معبود دی، نو تاسو خاص هغه ته غاړه کیږدئ او عاجزي کوونکو ته زيرى وركړه. سورة الحج.

او د (فَلَهُ أَسْلِمُوا) معنا دا ده چې: د هغه حکم ته تسليم شول.

له دې آيتونو څخه دا څرګنديږي چې د اسلام مفهوم د الله تعالی په وړاندې مطلق تسليمېدل دي، او د هغه جل جلاله تابع کېدل دي، او په خوښی او منلو سره د هغه د شريعت حکمونه پر ځان تطبيقول، او دا د اسلام اصل او حقيقت دی.

اسلام؛ الله تعالی ته د هغه په پريکړو او قوانينو کې تسليميدل دي.

اسلام ټول بشريت ته د الله تعالی دين دی، الله تعالی فرمايي: {إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّـهِ الْإِسْلَامُ} ﴿۱۹﴾ بېشکه (معتبر) دين د الله په نيز اسلام دی. سورة آل عمران.

اسلام هغه دين دی چې الله تعالی له هغه پرته بل دين نه مني. {وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ} ﴿۸۵﴾ او څوک چې له اسلام نه غير (بل) دين غواړي، نو هېڅکله به هم له ده نه قبول نه کړى شي او دغه کس په اخرت کې له تاوانيانو څخه دی. سورة آل عمران

اسلام هغه دين دی چې الله تعالی پرې ټول انبياء او رسولان رالیږلي دي، د انبياوو دين يو دی او هغه اسلام دی او ټول انبياء عليهم السلام په توحيد سره راغلي دي، که څه هم د هغوی شريعتونه سره توپير لري.

الله تعالی فرمايي: او مونږ له تا نه مخکې هيڅ رسول ندی ليږلی مګر چې هغه ته به مونږ(دا) وحي کوله چې بېشکه شان دا دی چې له ما نه پرته بل هيڅ حق معبود نشته، نو تاسو زما عبادت کوئ. سورة الأنبياء.

پر دې توحيد له اسلام پرته بل هيڅ دين پاتي ندی.

اسلام نن ورځ په ځمکه کې يوازينی توحيدی دين دی.

په داسې حال کې چې له نورو شريعتونو سره تړلي ټول شرک لري، لږ يا ډير، د انبياوو له وفات نه وروسته او له هغه وروسته چې خلک يې په توحيد باندې پرېښودل، خلکو د وخت په تېرېدو سره شرک وکړ او نن ورځ

له خالص توحید څخه هیڅ ندي پاتې چې اسلام پرې راتګ کړی؛ پرته له اسلام څخه.

24- آیا په اسلام کې هغو پوښتنو ته ځواب شته چې ذهنونه یې په ځواب کې مشوش او بې ځوابه دي :موږ له کومه ځایه راغلي یو؟ موږ ولې دلته په دې نړۍ کې یو؟ او برخلیک چیرته دی؟

ج: اسلام دې ټولو پوښتنو ته د قرانکریم په یو آیت کې ځواب ورکړی، زموږ پاک پروردګار فرمایلي دي: {وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ} ﴿۲۲﴾ او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه یې پیدا کړی یم او خاص هغه ته به تاسو بیرته بیول کیږئ. سورة یس.

ته له کومه راغلی یې؟ الله پیدا کړی یم (الَّذِي فَطَرَنِي). هغه ذات چې زه یې پیدا کړی یم.

او زه چیرته تلونکی یم؟ زه به الله ته ورځم چې د کړنو حساب راسره وکړی شي (وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ).او هغه ذات چې هغه ته به بیرته ستانه شئ.

ولې دې نړۍ ته راغلې؟ د الله د عبادت لپاره او د دې لپاره چې و ازمایل شم.

ولې د الله عبادت کوم؟ طبیعي خبره ده چې زه د هغه الله عبادت وکړم چې زه یې پیدا کړی یم، ځکه د بنده او د هغه د رب تر منځ د اړیکو طبیعت همدا دی... چې بنده د خپل رب او خالق عبادت وکړي.

(وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي). او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه یې پیدا کړی یم.

په یو آیت کې د دریو مهمو پوښتنو ځوابونه راټول شوي چې انسان ورته حیرانیږي {وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ} او په ما څه شوي دي (څه مانع دی) چې زه به د هغه ذات عبادت نه کوم چې زه یې پیدا کړی یم.(۲۲) سورة یس.

25- ته څنګه پوه شوې چې محمد صلی الله علیه وسلم د الله لخوا رسول دی؟

ج: د اعجازي دلایلو ډیروالی د معنوي تواتر او بشپړ یقین څرګندونه کوي.

ارسطو په خپلو ټولو (عملي) کړنو سره فیلسوف دی، نه د یوې جملې او یا یو فلسفي تحلیل سره.

ابو قراط د هغه په ټولو طبي پروژو سره یو ډاکټر دی، نه په یو عملیات سره چې تر سره کړی یې دی.

په همدې ډول د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه د معجزې په اړه د ثبوتونو کثرت د اخلاقي تسلسل او بشپړ یقین څرګندونه کوي چې هغه پیغمبر دی.

که د هغه صلی الله علیه وسلم ژوند لیک ته وګورې او ومومې چې هغه رښتونی دی او د ډیرو دښمنو خلکو په اقرار یې په رښتینولی مشهور و او هېڅکله په دروغو او بې حیایۍ سره یاد شوی ندی بیا هغه له غیبو څخه خبر ورکوي او - څه چې وایي - همغسې کیږي لکه، هغه څوک چې د پیغمبرانو د هغه د راتګ وړاندوینه کړې وه صلی الله علیه وسلم، د هغه له راتګ څخه سلونه کاله مخکې. دا ټول د هغه د صحیح رسالت معنوی تواتر او مکمل یقین باندی دلالت کوی.

بیا د هغه تر ټولو لوی معجزی به څنګه وي چې هغه راوړی دی، چې هغه قرآن کریم دی؟

هغه قرآن چې الله پرې د بیان، فصاحت او بلاغت خلک ننګولې دي تر څو د هغه په شان او یا له هغه څخه یو سورت راوړي، نو هغوی داسې ونه کړی شول.

الله تعالی فرمایلي دي {لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَن تَفْعَلُوا} ﴿٢٤﴾ تاسو (دا کار) ونه کړ او کله به یې هم ونه کړی شئ، سورة البقرة.

نه يې وکړ او نه يې د کولو توان درلوده.

قرآن کريم اوس هم د مشرکانو او فصيحه خلکو ويناوې ننګوي او په دې ټولو کې دوی د هغه مخالفت کولو ته زړه نازړه دي او پرتله کولو ته زړه نه ښه کوي.

ډاکټر عبدالله دراز رحمه الله وايي: آيا رسول الله صلی الله عليه وسلم له دې ويره نه درلوده چې دا ننګونه به د دوی ادبي ليوالتيا راوپاروي؟

نو دوی د هغه سيالۍ ته له ويرې سره راوړاندې شول، حال دا چې دوی ټول محتاط وو؛ او هغه به څه کړی وی که له دوی څخه د فصحاوو يوې ډلې ټرون کړی و تر څو يې داسې يوه وينا جوړه کړې وه چې په ځينو برخو کې د قرآن سره ورته والی ولري !

بيا که هغه دې ته زړه ښه کړی و چې د خپل وخت په خلکو باندې دا حکم صادر کړي نو په راتلونکو نسلونو به يې څنګه صادروي؟

دا هغه جرات دی چې که يو سړی د خپل ځان په قدر پوه شي نو هيڅکله به وروړاندې نه شي تر څو يې د قضايی لګښتونو لاس ډک او اسماني خبرونو ډاډمن نه وي، او بيا يې پدې توګه د نړی مخې د وروستي قضاوت په ښه وړاندې کړي،او چې هرڅوک يې مخالفت وکړي په ښکاره توګه بې کفايته او ښکاره ناکام دی، دا (ننګوونه) د وخت په اوږدو کې په هر عصر کې همداسې پاتې شي.(1)

دغو مشرکانو وليدل چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د جګړې لپاره د لښکرو جوړول او د ګوندونو راغونډول د قرآن سره له مخالفت او نه منلو څخه آسان کار دی لدې چې د قرآن مخالفت وکړي او ننګونه يې ومني، دا د دوی تر ټولو ستره هڅه وه {وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ} ﴿٢٦﴾ او کافران شوي کسان وايي: تاسو دغه قرآن ته غوږ مه ږدئ او په (تلاوت د) ده کې شور ماشور اچوئ، ښايي چې تاسو غالبه شئ سورة فصلت.

(1) النبأ العظيم، د. عبد الله دراز رحمه الله، 44-45. مخ

ټول عربان او هغه ملتونه چې ننګونه ورته رسېدلې وه و نه توانېدل داسې څه راوړي چې ملحدين او نورو ته تسليت راحت بخښونکی شي.

الوسي رحمه الله فرمايي: تر نن ورځې پورې لدوی نه هيڅ يوه خپلې شونډې په داسې يو صفت او يا موصوف سره و نه خوځولې چې (د قرآن په څېر او يا له هغه څخه يو څه وي).

جبير بن مطعم چې لا مسلمان شوی نه و وايي: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چې په ماښام کې به يې د الطور سورت لوسته، او کله چې دې آيت ته ورسېد: {أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ آيا دوی بې له څه شي پيدا کړی شوي دي، يا هم دوی، پخپله پيدا کوونکي دي؟ أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ۚ بَل لَّا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ آيا دوی آسمانونه او ځمکه پيدا کړي دي؟ بل: د اضراب د پاره دی:دوی اسمانونه او ځمکه نه دي پيدا کړي، دوی يقين نه کوي. أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾} آيا له دوی سره ستا د رب خزانې دي، يا هم دوی واکداران دي. سورة الطور.

و يې ويل: نږدې و چې زړه مې والوځي".(1)

نو په قرانکريم کې داسې حيرانوونکي رازونه شته چې د بشريت روح ته رسيږي.

وګورئ چې څنګه به د مشرکانو ښځې د زياتې ليوالتيا او تاثير له امله د ابوبکر د کور خواوشا د قرآن کريم د تلاوت پر مهال راټولېدلې، تر دې چې د قريشو د سريو سره يې انديښنه پيدا کړه او وويريدل.

له همدې امله د عربو استازو موافقه وکړه چې قرآن دې نه خپله اوري او نه دې خپلې کورنۍ اوريدلو ته پرېږدي، ځکه په کفر د پاتې کېدو يوازنۍ لار ده.

د قرآن کريم له عجايبو څخه چې نه خلاصيدونکي دي هغه څه دي چې ډاکټر عبدالله دراز رحمه الله په مختلفو وختونو کې د قرآن کريم د آيتونو د

(1) صحيح البخاري، ح: 4854.

نزول په اړه ذکر کړي دي، بیا یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم لخوا د سورتونو په منځونو کې په ځانګړو ځایونو کې د ځینو آیتونو ایښودلو او په نورو سورتونو کې د یو لړ نورو آیتونو ځای پر ځای کولو ته اشاره کړې ده وایې، بیا یې په اخر کې هر یو سورت د یو ځانګړې ساختمان په څېر ښکاري، پر هغه دې الله ورحمیږي بیا وایې: د قرآن د نزول پر مهال په قرآن کې ځینې موضوعات له نورو موضوعاتو څخه په جلاوالي کې زیاتېدل او په تدریجي ډول یې د نورو آیتونو له نازلېدو وروسته خپلواک واحدونه جوړ کړل او ځینې نور آیتونه یو له بل سره تداخل لري، دا هر څه به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د امر سره سم تر سره کېدل او هغه به په خپل نوبت له جبریل علیه السلام څخه لارښوونې اخستې.

که موږ بې شمیره تاریخونه په پام کې ونیسو - د قرآن کریم د آیتونو د نزول نیټې - نو وبه ګورو چې دې وحې په عمومي توګه په ځانګړو شرایطو او فرصتونو پورې تړاو درلوده، دا موږ دې ته هم اړ باسي تر څو د هغې نېټې په اړه پوښتنه وکړو چې هر سورت پکې د یوې ځانګړې پروسې او خپلواک واحد په توګه تنظیم شوی دی.

لکه قرآن چې د یوې پخوانۍ لرغونې ودانۍ شمېرل شوې ټوټې وې، چې د پخوا په څېر په یو بل ځای کې یې د بیارغونې اراده شتون ولري، که نه نو څنګه کیدی شي د سملاسي او منظم ترتیب په اړه یې وضاحت ورکړل شي، په هغه برخه کې چې د ډېری سورتونو پورې اړه لري.

مګر د راتلونکو پیښو په وړاندې د داسې پلان جوړولو پر مهال انسان څه ډول تاریخي تضمین، د هغه قانوني غوښتنې، او مطلوب حلونه ترلاسه کولی شي؟ برسېره پر دې چې دا حلونه په کوم ژبني شکل کې وړاندې شي او د دې سورت پر ځای د بل سره اسلوبي مطابقت ولری؟

آیا موږ دې پایلې ته نه رسیږو چې د دې پلان بشپړیدل او په مطلوب ډول یې پلي کول د لوی خالق مداخلې ته اړتیا لري هغه ذات چې د دې مطلوبې همغږۍ د رامینځته کولو لپاره پوه ځواک لري [۱۲]؟

قرآن د هغه - صلی الله علیه وسلم - د نبوت د ریښتینولۍ یوه خپلواکه معجزه ده.

او د هغه - صلی الله علیه وسلم معجزې چې په لاس یې ښکاره شوي ډیری دي، آن له زرو اوړي، او لږ وخت پرې تېر شوی، او چا یې چې په اړه مونږ ته - معلومات - رانقل کړي دي ترټولو ریښتیني او غوره خلک دي.

او دغه راویانو چې مونږ ته یې دا معجزې رانقل کړي دي په ډیرو وړو مسئلو کې درواغو ته جواز نه ورکوي، نو څنګه به پر هغه دروغ ووایي، او هغوی پدې پوهېږي چې چا په قصدي توګه پر هغه درواغ وویل نو هغه دې په اور کې د ځان لپاره ځای ناستی وټاکي.لکه څرنګه چې هغه - صلی الله علیه وسلم - پدې اړه خبرداری ورکړی دی.

د هغه - صلی الله علیه وسلم - ځینې معجزې، په زرګونو صحابه کرامو لیدلي، او ځینې نورې یې په لسګونو - صحابه کرامو - روایت کړي دي، نو دوی څنګه په دې ټولو کې په دروغ ویلو سره توافق کولی شي؟

د هغه د معجزو یوه بیلګه چې د خلکو د یو لوی ټولګي په حضور کې لیدل شوې: د خرما د تنې مشهور او متواتر حدیث دی چیرته به چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه د پاسه خطبه ویله، کله چې ممبر ورته جوړ کړای شو او پرې وخوت او په خطبې ویلو یې پیل وکړ، نو د خرما تنې لکه د ماشوم په څېر ژړا پیل کړه، تر هغه یې ژړا او فریاد کاوه تر دې چې پیغمبر صلی الله علیه وسلم خپل سینې ته راجوخته کړه او چپ شوه.

دا حدیث له صحابه کرامو څخه: أنس بن مالک، جابر بن عبد الله، عبد الله بن عباس، عبد الله بن عمر، أبی بن کعب، أبو سعید، سهل به سعد، عائشة بنت أبی بکر او أم سلمې رضي الله عنهم اجمین روایت کړی دی.

نو آیا امکان لري چې د صحابه کرامو دا - لوی - شمېر دي سره پدې روایت کې په دروغ ویلو توافق وکړي.؟

لکه ځیني معجزې یې د زرګونو صحابه کرامو په حضور کې لیدل شوي دي لکه: د مبارکو ګوتو له منځونو څخه یې د اوبو راخوټېدل، تر دې چې اودس یې ترې وکړ، او یو زر او پنځه سوه صحابه کرامو وڅښلې، دا حدیث متواتر دی او بخاری او مسلم روایت کړی دی.

د لویو لښکرو د خوراک لپاره د لږ مقدار خوراک زیاتېدل او دا خبره هم له صحابه کرامو څخه په تواتر سره را نقل شوېده، او یواځې بخاري د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مبارک لاس د خوراک د زیاتوالي معجزې په خپل صحیح کې په پنځو ځایونو کې ذکر کړي دي. [١٣]

کله چې د ریښتینولۍ دلیلونه ثابت وي او د هغه - صلی الله علیه وسلم - په نبوت دلالت کوونکي معجزې ډیرې وي، نو یو عاقل سړی څنګه د دې ټولو څخه انکار کولی شي؟

دا د هغه - صلی الله علیه وسلم - د معجزو یو څو نورې وړې بیلګې دي:

رسول الله صلی الله علیه وسلم یوه شپه خبرداری ورکړ چې سخت باد به راوالوځي او خلک یې د خپلو ځایونو څخه له ولاړېدو منع کړل، نو یو سړی پاڅېده او باد پورته کړ تر دې چې له خپل ځای څخه یې لرې په یو ځای کې وغورځاوه.[1]

او رسول الله صلی الله علیه وسلم د نجاشي د مرګ په ورځ د هغه له مړیني څخه خبر ورکړ، او -د جنازې- څلور تکبیرونه یې پرې وویل. [١٥].

او رسول الله صلی الله علیه وسلم د عمر، عثمان، علي، طلحه او الزبیر رضي الله عنهم له شهادت څخه خبر ورکړ، او دا چې هغوی به لکه د نورو خلکو په خپلو بسترو کې نه مري.

رسول الله صلی الله علیه وسلم یوه ورځ له ابوبکر، عمر، عثمان، علي، طلحه او الزبیر سره یو ځای غره ته وخوت، نو یوه ډبره وخوځېده، رسول

(1) صحیح مسلم،: 3319. شمېره حدیث.

الله صلی الله علیه وسلم غره ته په خطاب کې وویل: آرام شه، ستا د پاسه: له پیغمبر، او ریښتوني او شهید پرته بل څوک نشته.

نو هغه د خپل ځان لپاره په نبوت فیصله وکړه، او ابوبکر ته یې په ریښتینولۍ او د پاتې نورو په اړه یې وویل چې دوی به له شهیدانو څخه وي، او هغه څه چې هغه - صلی الله علیه وسلم - فرمایلي و، همغسې وشول.

150 حدیثونه داسې شته چې رسول الله صلی الله علیه وسلم له خپل رب نه دعا غوښتې ده او سمدستي یې الله د خلکو په حضور کې دعا قبوله کړې ده![1]

او کله چې د مکې خلکو له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وغوښتل چې دوی ته یوه نښه وښيي، نو سپوږمۍ یې دوه برخې ورووښودله، تر دې چې دوی یې په منځ کې حرا ولید، دا حدیث متواتر دی. یعنې د اعتبار په لوړه درجه کې دی.

رسول الله -صلی الله علیه وسلم- به په لویو غونډو لکه: جمعه، او اخترونو کې د القمر سورت تلاوت کاوه تر څو خلکو ته د هغو معجزو په اړه ور واوروي چې پدې سورت کې دي، او د خپل نبوت په ریښتینولۍ به یې پرې استدلال کاوه.

بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل چې ادم -علیه السلام- له ژوندیو مخلوقاتو وروستی دی: «او آدم علیه السلام د جمعې په ورځ د ماځیګر له لمانځه وروسته د مخلوقاتو په اخیر کې پیدا شو.» [۱۸]

او دا علمي حقیقت اوس ثابت شوی دی، ځکه نو هغه صلی الله علیه وسلم څنګه پوه شو چې آدم علیه السلام په ځمکه کې د نباتاتو او حیواناتو له ظهور وروسته وروستی مخلوق و؟

(1) دا حدیثونه سعید بن عبدالقادر بشنفر په خپل کتاب؛ دلائل النبوة کې راټول کړي او دا کتاب د دار ابن حزم له چاپ خوني څخه دی.

او د الله تعالی دي وينا ته وګورئ {وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ ۖ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً} ﴿١٢﴾ او مونږ شپه او ورځ دوه نښې جوړې کړي دي، بيا مونږ د شپې نښه تته وګرځوله او د ورځې نښه مو روښانه وګرځوله، د دې لپاره چې تاسو د خپل رب فضل طلب کړئ او د دې لپاره چې تاسو د کلونو شمېر او حساب وپېژنئ او هر شی، مونږ هغه ښه په تفصيل سره بيان کړی دی. سورة الاسراء.

فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ: يعني سپوږمی چې د شپې نښه ده- په لومړي سر کې- ځلېدونکي وه، بيا يې رڼا لرې کړی شوه.

دا هغه څه دي چې صحابه کرامو پرې مبارک آيت تفسير کړی، امام ابن کثير په خپل تفسير کې له عبدالله بن عباس رضي الله عنهما څخه روايت کړی چې وايي: سپوږمی به لکه د لمر په څېر ځليدله، -حال دا چې - د شپې نخښه وه، نو - روښنايي- يې له منځه يوړل شوه."

د حيرانتيا خبره خو دا ده چې نن ساينس دې پايلې ته رسيدلی، ناسا په خپله رسمي ويب پاڼه او رسمي چينل کې خپاره کړي دي: د سپوږمۍ د ژوند لومړۍ دوره، کله چې روښانه او ځليدونکې وه.

په تواتر سره د نخښو ښکاره کېدل، له غيبو خبر ورکول، او د يو سړي په لاس - صلى الله عليه وسلم - د ځمکې او آسمانونو له بې شميره دقيقو رازونو څخه خبر ورکول او پر هغه د قرآن کريم نازليدل، او په هغه څه سره يې راتګ چې له ده وړاندې نورو پيغمبرانو راوړي وو او د الله لخوا يې ملاتړ شوی و، او تر هغه پورې وفات نه شو تر څو چې شريعت بشپړوالي او کمال ته نه و رسيدلی.

نو پر دې پريکړه کول چې هغه نبي دی، د عقل هوښياري ده!

هغه غيبي نخښانې چې د هغه - په ريښتينولۍ دلالت کوي - له زرو زياتې دي.

او د معجزو په اړه روايت کوونکي يې ملګري - صحابه کرام - دي، څوک چې له هغه وروسته ريښتوني او تر ټولو نيک انسانان دي.

د حیرانتیا خبره خو دا ده چې سترو صحابه کرامو مخکې له دې چې معجزې ووینې، اسلام قبول کړ، ځکه دوی په دې پوه دي شول چې محمد صلی الله علیه وسلم ریښتونی دی او هیڅکله یې دروغ نه دي ویلي.

د صحابه کرامو دا دریځ یو هوښیار فکري دریځ دی، ځکه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ریښتینولي د نبوت د اثبات لپاره کافي، حقیقي او خپلواکه دلیل دی... دا ځکه: هغه څوک چې د نبوت دعوه کوي نو یا خو به: په خلکو کې تر ټولو ریښتیني انسان وي، ځکه چې هغه نبي دی... او پیغمبر د خلکو تر ټولو ریښتینی انسان وي.

او یا خو به تر ټولو دروغجن انسان وي، ځکه چې هغه د ډیرو مهمو او لویو مسئلو په اړه دروغ ایجادوي.

او ریښتنی انسان له دروغجن سره نه ګډیږي مګر د یو جاهل سړي له نظره.

څومره اسانه ده چې یو عاقل انسان د ریښتني او دروغجن انسان تر منځه توپیر وکړي.

مشرکانو هم د پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - د بعثت په لومړیو ورځو کې اعتراف کړی و چې هیڅکله یې دروغ ندي ویلي، نو ورته یې وویل: هیڅکله مو درباندې دروغ ویل ندي تجربه کړي.(1)

او کله چې هرقل له ابو سفیان څخه تر اسلام راوړلو مخکې وپوښتل: آیا تاسو لدې وینا وړاندې چې دی یې وایي؛ کله مو په دروغ ویلو تورناوه؟

ابو سفیان وویل: نه.

هرقل وویل: هیڅکله به داسې ونه کړي چې خلکو ته دروغ ویل پریږدي او په الله دې دروغ ووایي:

بیا هرقل خپلې خبرې بشپړې کړې او خپله مشهوره وینا یې وویله: "که زه د هغه سره وم، ما به د هغه پښې مینځلې وې."(2)

(1) صحیح البخاري 4971 شمیره حدیث.

(2) صحیح البخاري،: 7 شمیره حدیث.

کافران په خپل ټول عمر کې لدې عاجز پاتې شول چې یو ځل دروغ وییل پرې د هغه په ټول ژوند کې ثابت کړي، لدې امله قرآن کریم د دوی دغه عمل وغانده چې له نبوت څخه وړاندې د هغه په حالت له پوهېدو سره بیا هم پرې کافر پاتې شول، الله پاک فرمايي: {أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ} ﴿٦٩﴾ یا که دوی خپل رسول نه دی پیژندلی، پس دوی له ده نه منکران دي سورة المؤمنون.

د پیغمبر حالت او د هغه سیرت خپلواک ثبوت دی پر دې چې هغه پیغمبر دی صلی الله علیه وسلم.

کله چې د ریښتینولی دلیلونه په عمومي ډول د هغه - صلی الله علیه وسلم - د نبوت ملاتړي او تاییدونکي وي، نو یو عاقل انسان څنګه له دې ټولو څخه انکار کولای شي؟

26- څنګه پوه شم چې پر الله تعالی ایمان راوړلو باندې مکلف یم؟

ج: خپل ځان ته وګوره، پوه به شې، چې ته ازمایل شوی یې، آیا په داخل کې دا شعور نشته چې - درته وایې - ښه کار وکړه، او غلط کار مه کوه؟

که چیرته دې مخې ته پیسې پرتې وې او خاوند یې ورڅخه مصروف وي، نو دا احساس درسره پیدا کیږي چې: دا پیسې واخله او ګټه ترې پورته کړه، او په مقابل کې یې بل احساس درته وایي: دا کار مه کوه، دا حرام او جرم دی.

نو ته د خپل ژوند په هر حالت کې ازمایل شوی یې.

نو دا احساس - د وکړه او مه کوه احساس - ستا په داخل کې شتون لري، ځکه ته د یو کار په کولو امتحانیږي، او هیڅکله بې ځایه نه یې(چې امر او نهي به درته متوجه نه وي)، هیڅکله یو بې ارزښته شی نه یې.

الله تعالی فرمایلي بېشکه مونږ ده ته د نېغي لارې ښوونه کړې ده، یا به دی شکر کوونکی وي او یا به ډېر ناشکره وي. سورة الانسان.

نو د انسان دننه وکړه او مه کړه شتون لری، نو هغه د ژوند په هر حالت کې یا منندوی او یا هم ناشکره دی.

بلکي د انسان د ژوند په هر پړاو کې انسان ښه او بد کولای شي، آیا مسجد ته ځی او یا دا چې لهو او لعب ته ځي.

لدې امله الله تعالی فرمایلي: {وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ} ﴿٥٦﴾ او ما پیریان او انسانان ندي پیدا کړي مګر د دې لپاره چې زما عبادت وکړي. سورة الذاریات.

د ژوند په هر پړاو کې به د الله پاک د بندګی او یا سرکښنی یو ډول ومومي.

څوک چې د الله پاک د امر په ترسره کولو بریالی شو نو هغه ته نجات ورکړل شو او چا چې د الله تعالی له امر څخه سرغړونه وکړه هغه خطا شو.

او پدې خودمختاری د انسان سره د ټولو کړنو په سر محاسبه مرتبیږي.

زمونږ د پیداینت هدف دا دی چې و ازمایل شو او امتحان شو، او همدا موخه ده چې الله تعالی یې له امله پیغمبران رالیږلي او کتابونه یې نازل کړي دي. {وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّـهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ} ﴿٣٦﴾ او یقیناً مونږ په هر یو امت کې یو رسول لیږلی و (په دې سره) چې تاسو د الله عبادت کوئ او له طاغوت(د غیرالله د عبادت) نه ځان وساتئ، سورة النحل.

او وروسته لدې چې امتحان په مرګ سره پای ته ورسیږي، مونږ الله ته ورګرځو {وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ} او هغه الله ته ورګرځئ. ﴿٢٢﴾ سورة یس.

{وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ} ﴿٤٢﴾ او دا چې بېشکه ستا رب ته (د ټولو مخلوقاتو) ورګرځېدل دي سورة النجم.

{إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰ} ﴿٨﴾ بېشکه خاص ستا رب ته بیرته ورتلل دي سورة العلق.

نو ژر دی چې مونږ به الله ته وروګرځو تر څو راسره د هغه عملونو حساب وشي چې پخوا مو کړي وي. {وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾ او دا چې بېشکه د ده کوشش به عنقريب وښوول شي ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾} بيا به ده ته بدله ورکړی شي، ډېره پوره بدله. سورة النجم.

هغه عملونه به وليدل شي چې پخوا دې کړي دي او ژر دي چې په اړه به يې درسره حساب وشي. {فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ نو هغه څوک چې د يوې ذرې په اندازه نېک عمل وکړي (،نو) دی به هغه ووينې. وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾} او هغه څوک چې د يوې ذرې په اندازه د شر (او بدی) عمل کوي (، نو) دی به هغه ووينې. سورة الزلزلة.

27- ايا پر الله ايمان راوړل او پر انبياوو کافر کېدل کفايت کوي؟

جواب: نه.

د الله تعالی په شتون ايمان لرل او په پيغمبرانو ايمان نه لرل، د يو کس د مسلمانيدو لپاره بسنه نه کوي، ځکه نو دا څه معنا چې الله؛ خالق، روزي ورکوونکی، او مدبر دی او بيا د هغه پر وحې کفر کوې او له رسولانو يې منکريږې؟

دا لوی کفر دی.

په حقيقت کې د هغه چا څخه لو مجرم نشته چې د الله تعالی وحې ردوي، الله تعالی فرمايلي دي: {إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّـهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّـهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ بېشکه هغه کسان چې په الله او د هغه په رسولانو کافران کيږي او دوی غواړي چې د الله او د هغه د رسولانو په مينځ کې بېلتون وکړي(په ايمان راوړلو کې) او دوی وايي چې مونږ پر ځينو (رسولانو) ايمان راوړو او په ځينو کافر کيږو او دوی غواړي چې د دې (اسلام او کفر) په مينځ کې (بله) لار ونيسي أُولَـٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ

وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾} دغه کسان په رښتیا کافران دي او مونږ د کافرانو لپاره سپکوونکی عذاب تیار کړی دی سورة النساء.

نو څوک چې په الله ایمان ولري او په پیغمبرانو کافر شي نو هغه په رښتیا چې کافر دی.

هر څوک چې له پیغمبرانو څخه په یو سره کافر شو په حقیقت یې په الله کفر وکړ، ځکه چې د الله له وحیې څخه یې انکار وکړ، لدې امله اهل کتاب کافران شول چې د محمد بن عبد الله - صلی الله علیه وسلم - په نبوت یې کفر وکړ. {إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ أُولَـٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ} ﴿٦﴾ بېشکه هغه کسان چې کافران شوي دي، چې اهل کتاب او مشرکان دي، (دوی به) د دوزخ په اور کې وي، چې په ده کې به تل ترتله وي. همدغه کسان د خلقو بدترین دي سورة البینة.

او د الله تعالی خبرداری چې دوی به دوزخ ته ننوځي، حق دی، حق او ګواښ دی (١٤) د ق سورت.

نه اسلام او نه نجات یوازې پدې کې دی چې انسان دا ومني چې الله تعالی خالق، رازق، ژوندی کوونکی، مړکوونکی دی او بس، بلکې د هغه پر رسولانو باور هم اړین دی.

نو د الله پر شتون ایمان او په پیغمبرانو کفر کول بسنه نه کوي او د قیامت په ورځ د الله په وړاندې بنده ته ګټه نه رسوي، ځکه خامخا باید په الله او د هغه په ټولو پیغمبرانو ایمان راوړل شي.

که - چېرته یوازې - د الله په شتون باور کافي وای، نو نه خو به الله خپل پیغمبران رالیږلي و او نه به یې خپل کتابونه نازل کړي و، ځکه ټول انسانان الله تعالی په فطرت سره پېژني.

هغه الله چې ته یې پیدا کړی یې، هدایت یې درته کړی دی او روزي یې درکړې ده، یوازې همغه دی چې د عبادت مستحق دی لکه څنګه یې چې د خپلو پیغمبرانو او انبیاوو له لارې روا کړی دی.

28- آیا کافر ته د خپلو نیکو اعمالو اجر د الله تعالی لخوا ورکول کیږي؟

ج: نېک عمل هغه فطرت دی چې الله تعالی پرې انسانان پيدا کړي دي، لدې امله ته ګورې چې هر انسان ښه عمل کولای شي، که څه هم هغه کافر او یا مشرک وي، هر څوک ښه عملونه کوي د هغه فطرت له مخې چې هغوی پرې پيدا شوي دي.

خو د نېک عمل د قبلېدو شرط دا دی چې: د الله تعالی لپاره وي، یعني له الله تعالی څخه د اجر د ترلاسه کولو په خاطر وي.

لدې امله هغه څوک چې په الله کافر وي، هغه چې د الله تعالی سره د نورو باطلو معبودانو عبادت کوي ورته وايو: هغه چا ته ورشه چې ته يې په خپلو نیکو کارونو کې له الله تعالی سره شریک بولې، له هغوی څخه خپل اجر تر لاسه کړه، ځکه چې تا خپلې نیکې کړنې د يو الله د روی لپاره نه تر سره کولې.

د داسې يو چا په اړه تصور وکړئ چې کورنی يې روزلی وي، لګښت يې پرې کړي وي تر دې چې يو پیاوړی ځوان شي، بیا هغه نورو ته د خدمت په موخه لاړ شي، آیا هغه حق لري چې بيرته خپلې کورنی ته لاړ شي او ورته ووايي: زما مزدوري راکړئ چې د نورو خدمت مې کړی دی.؟

نو هغه چاته دې لاړ شي چې خدمت يې ورته کاوه او خپله مزدوري ورڅخه واخلي.

او الله تعالی لره اوچت صفات دی.

نو الله هغه ذات دی چې ته يې پيدا کړی يې، روزي يې درکړې ده، او په تا يې د ټولو نعمتونو لورينه کړې ده، بیا ته د هغه عبادت پرېږدې او غواړې د کړنو مزدوري دې ورڅخه واخلې، دا څنګه؟

لدې امله الله تعالی فرمایي {وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا} ﴿٢٣﴾ او دوی چې څه عمل هم کړی دی هغه ته به مونږ ورسو، نو هغه به خور کړی شوی ګرد وګرځوو سورة الفرقان.

او الله پاک فرمایلي {وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا} ﴿٣٩﴾ او هغه کسان چې کافران شوي دي، د هغوی عملونه د سراب (شګې ګل) په شان دي چې په هوار ډاګ کې دي، تږی په هغه باندې د اوبو ګمان کوي، تر دې چې کله ده ته راشي، نو دغه هېڅ شی ونه مومي. سورة النور.

هغه کسان چې کافران دي د خپل عمل د ثواب مستحق ندي که څه هم هغه نیک وي، ځکه چې هغوی کافران دي او په نیک عمل سره یې د خپل رب رضا ترلاسه کول موخه نه وه، او نه یې د خپل خالق د رضایت غوښتنه کړې وه.

خبره یوازې د نیک عمل نده، ځکه مونږ ټول د فطرت له مخې د نیکو کړنو په تر سره کولو سره پیدا شوي یو، بلکې خبره دا ده چې ولې دا کار کوئ او د چا لپاره یې کوئ؟ آیا دا د خپلو شخصي ګټو لپاره کوئ، یا یې د ځان ښودنې په موخه کوئ، او که د الله نه پرته یې بل چا ته کوئ؟

دا ټول د الله لپاره ندي، او د نیک عمل د ثواب تمه ورڅخه هم نه کیږي، د کوم تمه چې د الله تعالی څخه کیږي.

29- کله چې د اسلام دین حق دی نو ولې شکونه او شبهې راولاړیږي؟

ج: شک هغه مسأله ده چې مسلمان په خپل دین کې نه پوهیږي او تر هغه وخته پورې ورسره په ټکر کې وي چې ځواب یې پیدا نه کړي.

او الله پاک دا اراده کړې ده چې د دین په فرعي مسایلو کې ځینې شکمن مسائل وي، تر څو هغه څوک چې باطل غواړي د خپل رب له اطاعت څخه مخ واړوي.

الله تعالی فرمايي: {هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ ۖ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ۗ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ (١)فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِّنْ عِندِ رَبِّنَا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ} ﴿٧﴾ دی هغه ذات دی چې په تا باندې يې کتاب نازل کړی دی، په دې کې ځينې محکم (ښکاره مراد والا) آيتونه دي؛ چې هغه د کتاب اصل دي، نور يې متشابهات (پټ مراد والا) دي، نو هغه کسان چې د هغوی په زړونو کې کوږ والی دی؛ نو هغوی په هغو(آيتونو) پسې کيږي چې په دې (قرآن) کې متشابه (پټ مراد والا) دي، د فتنې لټولو لپاره او د هغو د مراد معلومولو لپاره، حال دا چې د هغوی په تاويل (مراد) باندې نه پوهيږي مګر الله، او هغه کسان چې په علم کې پاخه دي؛ هغوی وايي: مونږ پر ده ايمان راوړی دی، ټول (محکم او متشابه ايتونه)زمونږ د رب له جانبه دي، او نصيحت نه اخلي مګر د صفا عقل خاوندان. سورة آل عمران.

فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ: هغه څوک چې په زړه کې يې انحراف وي، د دې شکونو پيروي به کوي، د اختلاف په لټه کې به وي او له الله تعالی څخه د لرې کېدلو په لټه کې به وي.

الله تعالی په خپل حکمت سره غوښتل چې ايمان او کفر وي. {فَمِنكُمْ كَافِرٌ وَمِنكُم مُّؤْمِنٌ} ﴿٢﴾ نو په تاسو کې ځينې کافر دي او ځينې په تاسو کې مومن دي سورة التغابن.

هغه څوک پدې شکونو منګولې لګوي چې د کفر اراده لري او له دين، لمانځه او ايمان څخه پرې مشغوليږي.

او مؤمن د محکمو(چې مراد يې ښکاره وي) او ثابتو دلايلو پيروي کوي؛ هغه چې (ام الکتاب) دی، او دين او رسالت پرې اعتبار پيدا کوي، که چېرته يې داسې څه ومومي چې نه پرې پوهيږي نو په اړه يې پوښتنه کوي، خو هيڅکله له خپل دين او لمانځه څخه پداسې څه نه مشغوليږي چې نه پرې پوهيږي.

نو پرته له هغه انسان څخه چې په زړه کې یې ناروغي وي بل څوک له خپل دین څخه په هغه څه نه مشغولیږي چې نه پرې پوهیږي. {وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا ۚ كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ} ﴿٣١﴾ او د دې لپاره چې هغه کسان ووایي چې د هغوی په زړونو کې مرض دی او کافران: الله په دې سره د مثال په لحاظ څه اراده کړې ده همداسې الله گمراه کوي چا ته چې وغواړي او هدایت ورکوي چا ته چې وغواړي سورة المدثر.

همدارنګه د شکونو(شبهو) د موجودیت له حکمت څخه دا هم دی چې د دې متشابهاتو په وجه په دین او علم کې د بصیرت خاوندان یو له بل څخه جلا کیږي، نو ته ګورې چې یو عالم چې د متشابهه مسئلو په جواب پوهیږي له هغه عامي څخه جلا پیژندل کیږي چې نه په دین کې ژوره پوهه لري او نه یې زده کړه کړې وي، نو الله د هغه چا درجې لوړوي چې علم ورکړل شوی دی.

حقیقت روښانه دی، مګر متشابه باید شتون ولري څکه چې پر مټ یې غلبیلول کیږي، (یعنې سم له ناسم څخه جلال کیږي).

په مخلوقاتو کې د الله کړنلاره مکلفیت دی، او په مکلفیت کې یې کړنلاره د ځینې حکمتونو پټ ساتل دي، او ګټونکي هغه څوک دی چې په هغه څه چې پوهیږي استدلال وکړي پر هغه څه باندې چې پټ او باریک وي، او تاواني هغه څوک دی چې هغه څه د ځان لپاره پرده اوسپر وګرځوي چې نه پرې پوهیږي، او دا کار یې لدې څخه بې برخې کړي چې په هغه څه استدلال وکړي چې پرې پوهیږي.

30- الله ولې بدي(شر) پیدا کړی؟ یا په بل عبارت :یو مسلمان څنګه د" شر قضیې "ته ځواب ورکړي؟

ج: د بدی (شر) فتنه؛ تقریبا په ټول تاریخ کې د الحاد تر ټولو لوی لامل دی. {وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ ۖ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۖ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ}

﴿۱۱﴾ او په خلقو کې ځینې هغه دي چې د الله عبادت کوي په یوې ډډې باندې، نو که ده ته خیر ورسیږي (نو) په دې (دین) مطمئن (او قایم) پاتې شي او که ده ته څه مصیبت (ازمېښت) ورسیږي (، نو) بېرته په خپل مخ (کفر ته) وګرځي، ده (خپل) دنیا او اخرت ضایع کړل، همدغه ښکاره تاوان دی سورة الحج.

داسې کسان شته چې په الله د کومې آزموینې، امتحان او یا مصیبت له امله کفر کوي.

دلته، کیدی شي یو ملحد پوښتنه وکړي او ووایي: ولې بدي (شر) له اساسه شتون لري؟

جواب ساده دی: ځکه چې مونږ مکلف یو.

ځکه چې مونږ د امتحان په نړۍ کې یو.

زمونږ رب العالمین فرمایی {وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً} ﴿۳۵﴾ او مونږ تاسو په شر او خیر سره ازمایو، ازمایل، او تاسو به خاص مونږ ته راوستلی شئ سورة الأنبیاء.

خیر او شر لدې امله شتون لري چې ته مکلف یې، او تکلیف ستا د شتون اصلي موخه ده.

الله تعالی فرمایلي {الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ} ﴿۲﴾ هغه ذات چې مرګ او ژوند یې پیدا کړی دی، د دې لپاره چې تاسو وازمایي چې په تاسو کې د عمل په لحاظ کوم یو ډېر ښه دی او هم دی ښه غالب، ډېر بخښونکی دی سورة الملک.

د شر، فتنو او امتحانونو شتون په خپل ذات کې د دیني مسئلې د سموالي او د الحاد د خطا تر ټولو لوی ثبوت دی.

که مونږ د مادي نړۍ زیږنده وو، نو خیر او شر به مو نشو درک کولای.

که چیرته ټول کاینات بې معنا وای، نو هیڅکله به هم مونږ ته واضحه شوې نه وه چې بې معنا دي.[۲۳] ځکه چې د الحاد له نظره موږ په سختو مادي حتمیاتو کې روان یو، او د طبیعت قوانین پر موږ پلي کیږي او په دې

چوکاټ کې به د بدۍ په ماهیت یا د بدۍ د کلمې معنی هیڅکله درک نه کړای شو.

آیا زیاتره حیوانات د شر په ستونزه پوهیږي پړاو په پړاو؟

د بدۍ درک کول پدې معنی دي چې موږ د دې نړۍ بچیان نه یو، او دا چې موږ د بدۍ د شتون په اړه خپله پوهه د ډاروینین مادیالیزم د شتون څخه پرته له بل ځای څخه اخلو.

نو مونږ د آسماني اساس سره تړاو لرو، نه د ځمکې الحادي مادې سره، او دا یوازینی وضاحت دی ځکه چې مونږ بدي درک کوو او پرې پوهیږو.

تر هغه چې موږ مکلفیت ولرو، نو دا طبیعي ده چې هلته فتنې او ناورین شتون ولري، او دا زموږ لپاره طبیعي ده چې بد وپیژنو.

بدي، یو څه درد، او د ګناه کولو وړتیا یوه طبیعي اړتیا، او د آزادې ارادې او الهي مکلفیت ښکاره پایله ده.

د بدیو، آفتونو، بدبختیو او شهوتونو موجودیت د ښو انسانانو ښه او د فاسدو انسانانو هغه بد رابښکاره کوي.

دا د حیرانتیا خبره ده کله چې ملحدین د خالق له شتون څخه انکار کوي ځکه چې بد شتون لري، دوی دا تحلیل کاروي:

1- که پلار صالح وي او د خپل زوی لپاره ښېګڼه غواړي، نو ولې یې اجازه ورکړه چې د میکروبونو په وړاندې دردناک پیچکاری ورکړل شي؟

2- آیا د پیچکارۍ پر مهال یې زوی ته درد ونه رسیده؟

3- چې داسې ده نو پلار نشته.[1]

آیا دا یوه منطقي برداشت ده؟

بیا دا طبیعي ده چې موږ په ښه او بد کې د الهي حکمت په ټولو وړو او پټو نه پوهیږو.

او الله تعالی د خضر -علیه السلام- د اعمالو حکمت زموږ پیغمبر موسی - علیه السلام - ته روښانه کړ، که څه هم هغه؛ هغه عملونه دي چې په

(1) له کتاب: أسس غائبة، م. أحمد حسن، څخه د مرکز دلائل چاپ، په تصرف سره.

ښکاره توګه د منلو وړ ندي مګر دا د لويو نيکيو سره مل دي، او د موسی او الخضر کيسه په قرآن کې د روايت او کيسي په توګه نده راغلې، بلکې د تدبر، او د بشري نفس پر نيمګړتياوو د اعتراف په توګه راغلې ده، او په بيره د هغې د پريکړې له امله.

د بدۍ په مسئله کې عجيبه خبره دا ده چې: که په دنيا کې شر نه وای، نو زه به له هغه ځای څخه وتلی نه وم چې زه پکې زيږيدلی يم!

او نه خو به کوم تمدن رامنځته شوی و، نه به ښارونه، کارخانې او کورونه آباد شوي وو، او خلکو به کار ته اړتيا نه درلوده، او نه به چا د ناروغۍ په وړاندې د مقاومت، او استراحت د جلبولو په موخه د ستونزې د حل کولو او يا د يوې مفکورې د اختراع لپاره فکر کړی و!

او انسان به اړتيا نه درلوده چې د خپل زيږون له ځای څخه بل ځای ته هيڅ لاړ شي.

ځکه چې نه شر شته، نه ستړتيا، نه امتحان شته او نه ستونزې تر څو ورته حل لارې ولټوي.

نو ولې ستړيا، او شپه په ويښه تېرول، فکر کول او کار شته

نو شر هغه اړتيا ده چې په دنيا کې ترې هيڅ چاره نشته!

نو فکر وکړه!

او د الله څخه وويرېږه، ځکه چې ته مکلف يې(الله ته جواب ويونکی)

ډېری خلک دي چې کله په مصيبتونو او بديو اخته شي، نو دوی بيرته الله ته رجوع کوي او نيکان جوړيږي، نو لوی الله لره پاکي ده او هغه د ستاينې وړ دی.

د الله په ټولو تقديرونو کې خير او حکمت دی.

او مسلمان بايد د الله په ټولو تقديراتو ايمان ولري، نبی صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي:

"که د احد د غره په اندازې سره زر ولرې او د الله په لار کې يې مصرف کړې الله به يې درڅخه قبول نه کړي پداسې حال کې چې ته په

تقدير ایمان و نلرې، او پدې پوه نه شې چې څه درته رسیږي هیڅکله به ترې بچ نه شې، او هغه چې ترې بچیږي هیڅکله به درته ونه رسیږي، او که ځوک پرته لدې عقیدې مړ شو نو اور ته به داخل شي". (1)

نو الهي تقدیرات که خیر وي او یا شر، پر مسلمان واجب دي چې خوښي پرې ښرګنده کړي.

او ټول الهي تقدیرونه خیر دي، اګر که ځینې یې ښکاره شر، تنګسه او ضرر ښکاري، خو په پای کې یې پایله لوی خیر وي او الهي حکمت پکې نغښتی وي.

31- آیا دین د هغو دیني جګړو لامل شوی و چې یو وخت یې ټوله ځمکه په سر اخستې وه؟

ج: بشریت په زرونو کلونه د توحید په ادیانو او څلور زره کاله د درېو سترو ابراهیمي ادیانو سره ژوند کړی او دین د بشریت لپاره مستقیم ګواښ ندی جوړ کړی، بلکې بشریت ته یې د لوړو اخلاقو ارزښتونه وړاندې کړي دي. چې مؤمن او ملحد پرې متفق وو، او غښتلې تمدنونه یې رامنځته کړل، بلکه کولای شو ادعا وکړو چې په ځمکه کې ټول خیر د همغو نبوتونو اغیزې دي، دین محکمې له زرګوو قضیو څخه خلاصې کړې او لدې ټولو نه علاوه دین په ځمکه کې د انسان د شتون لپاره د علم، سلوک او اخلاقي ارزښتونو بنسټ کېښود. ! او هغه هیوادونه چې توحیدي قوانین یې منلي اوس هم کلتوري تنوع لري او خپل مخالف یې د ځان سره ساتلي او د ورته توحیدي قوانینو لپاره یې محافظوي چت چمتو کړی دی. پداسې حال کې چې یوه پیړۍ کې ځینې هیوادونه الحاد ته نږدې شوي، ټول انسانیت د تباهۍ په درشل کې وو! بیا اوس ملحدان راځي او راته وایي چې دین بشریت ته ګواښ دی، د بشریت په تاریخ کې له الحاد څخه بله خطرناکه طریقه نشته، په پخواني شوروي اتحاد کې د ملحد لینن له خوا د

---

(1) صحیح سنن أبي داود، حدیث شمیره: 4699.

کولاج قتل عام، په نازي جرمني کې د توکميزو لړکيو له منځه وړل، د ملحد پول پوټ (Pol Pot) له خوا د کمبوډيا د ځلورمې برخې نفوس خالي کول، په لوی کلتوري انقلاب کې د ملحد ماو زيډونګ (Mao Zedong) په لاس د 52 مليونه چينايانو وژنه، او په اروپا کې د ملحدانو د ليګ راڅرګنديدل (League of Militant Atheists)، چې په رسمي توګه يې 42 زره مذهبي بنسټونه - کليساګانې او جوماتونه وتړل، او لسګونه زره متدينه خلک يې ووژل. د هغه مذهبي ملحدينو پرته چې د تګلارې بنسټ ايښودونکي يا الحادي مفکورې ته کار کوونکي وو، لومړی او دويمه نړيواله جګړه دواړه الحادي جګړې وې؛ د الحادي مفکورو او د نژادي پاکوالي حرکت لخوا اداره کېدې، پايله يې د توکم پالنې له منځه وړل وو. د نړی شاوخوا 5٪ نفوس يې په پايله کې له منځه ولاړ دې جګړو ګټونکی او بايلونکي دواړه د پيړی دريمه برخه شاته وګرځول، او فيلسوفانو د تمدن د پای ته رسيدو په اړه د کنايې په توګه د پاريس په مرکز کې يو د تشو متيازو ځای (کموډ) کېښود. الحادي جګړو کې دومره اتومي وسلې پريښودې چې د ټول بشريت د له منځه وړلو لپاره څو ځله کافي دي، د شلمې پيړی د جنګونو ساده لوستل د الحاد اوږدې بد بختی په ډاکه کوي. د هغه تر شا دا مفکوره پاتې شوه چې په راتلونکې جګړه کې د بشري نسل مړينه يو باوري نظر دی، او دا د الحاد تمه شوی راز دی.

32- ولې مسلمانان د خپل توحيدي دين سره سره وروسته پاتې شول په داسې حال کې چې لويديځ ډير پرمختللی دی؟

ج: همدا د تمدن پوښتنه ده!

او د دې پوښتنې په مقابل کې پيغمبران څومره ځوريدلي دي!

او د دې چارې له امله څومره پيروان کم شول!

د تمدن پوښتنه د وخت په اوږدو کې د ملتونو د کفر اصل دی.

الله تعالی فرمايي {وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا} ﴿٧٣﴾ او کله چې دوی ته زمونږ ایتونه ولوستل شي؛ چې ښه واضح دي، (نو) کافران شوي کسان هغو کسانو ته چې ایمان یې راوړی دی وايي؛ په دغو دواړو ډلو کې کومه یوه د مقام په لحاظ ډېره غوره او د مجلس په لحاظ ډېر ښایسته ده سورم مریم.

کله هغه آیتونه پر دوی باندې ولوستل شي چې د دین د صحیح والي دلائل پکې دي، نو کافران د کفري ملتونو په پرمختګ استدلال کوي

(أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدِيًّا). په دغو دواړو ډلو کې کومه یوه د مقام په لحاظ ډېره غوره او د مجلس په لحاظ ډېره ښایسته ده

څېړونکی ابراهیم السکران - حفظه الله - وايي: "دا یو تاریخي قانون او تکراري کائناتي سنت دي. پدې زوړ ارشیف کې په فکر کولو سره حیرانتیا پای ته نه رسیږي. د الله لپاره د بلونکو ډله د نبوتونو له سباوون څخه نیولې د اسلامي نړۍ تر ننۍ کړنلارې پورې تل د "مادي قوتونو" سره مخ کیږي چې دوی پرې برلاسي کیږي او خلک د هغه وحې پیروۍ کولو ته هڅوي چې له دوی سره ده.

او د پیغمبرانو تجربو ته وګورئ، تاسو به وومئ چې الهي وحیې ته د بلونکي او په مادي قوت سره د امتحاني کیدلو په ډګر کې دوی لکه د ناطقې مجسمې په څېر ثابت پاتې شوي، او ته به وګورې چې د مادی څواک په وړاندې خلکو زړونه بایللي دي او وحی ته له تسلیمېدو او غاړې اېښودلو یې ګرځولي دي، او ته به هغه کسان چې د دین لپاره کار کوی وومي چې له دغو دواړو حالتونو ځوریدلي لکه په ظاهري مادیاتو د خلکو زړه بایلل، نوح علیه السلام ته یې قوم په ټول مادي صراحت سره وویل: {وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا} ﴿٢٧﴾ مونږ تا نه وینو مګر زمونږ په شان یو بشر او مونږ نه وینو تا چې ستا پیروي کړې ده مګر هغو کسانو چې دوی زمونږ تر ټولو لاندې خلق دي. سورة هود.

او د الله د پیغمبر موسی - علیه السلام - د ظهور سره سم، د وحی په وړاندې د مدني قدرتونو د ظلم او استبداد لړی یو ځل بیا تکرار شوه.

{وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِكَ} ﴿٨٨﴾ او موسٰی- علیه السلام- وویل: ای زمونږه ربه! بېشکه هم تا فرعون او د هغه سردارانو ته په دنیایي ژوند کې زینت او مالونه ورکړي دي، ای زمونږه ربه! د دې لپاره چې دوی ستا له لارې نه (خلق) بې لارې کړي. سورة یونس.

او زموږ د پیغمبر محمد - صلی الله علیه وسلم - لپاره دا حالت نوی نه و.هغه کسان چې د هغه له نبوت او ور سره وحیې څخه منکر وو،هغوی د مخ اړول د وحې او نبوت څخه د هغه د مادي کمزورتیا له امله و. {وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَٰذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ} ﴿٣١﴾ او دوی وویل: دا قرآن په دوه کلیو (ښارونو) کې په یو غټ سړي ولې ندی نازل شوی؟ سورة الزخرف".

د ابراهیم السکران وینا پای ته ورسېده.

بشریت په ټول عمر او د نبوت په ټول تاریخ کې د کفارو د مادي ځواک سره د لیوالتیا په څېر له بل لوی مصیبت سره مخ شوی ندی.

سره لدې چې د پرمختګ او حقیقت ترمنځ هیڅ اړیکه نشته.

مادي پرمختګ او وروسته پاتې کېدل د چا په حق او باطل پورې اړه نه لري.

ضروري نده چې یو نیک او صالح انسان دي خامخا د تمدن له اړخه پرمخ تللی وي.

کېدای شي یو کس اسلامي لارښوونو ته ښه ژمن وي خو ساده او غریب وي او کېدای شي برعکس وي.

او ځومره زیات قومونه په مدني توګه پرمختللي وو، په داسي حال کې چې د الله له شریعت، دین او وحیې څخه تر ټولو لرې وو. {أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا} ﴿٩﴾ آیا دوی په ځمکه کې نه ګرځي، نو چې وګوري چې د هغو کسانو انجام څنګه و چې له دوی نه مخکې وو،

هغوی له دوی نه په قوت کې زيات سخت وو او هغوی ځمکه څيروله او دا يې اباده کړې وه ډېره له هغې نه چې دوی دغه اباده کړې ده. سورة الروم.

مادي پرمختګ او مالي شتمني د حق پالونکي لپاره معيار نه دی {فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ} ﴿٨٣﴾ نو کله چې دوی ته د دوی پيغمبران په ښکاره دليلونو سره راغلل، (نو) دوی به په هغه علم خوشالي (او لويي) شروع کړه چې له دوی سره و، راګير کړل دوی هغه عذاب چې دوی ورپورې استهزاء کوله. سورة غافر.

نو د مادي پرمختګ ستاينه په خپل ذات کې نه ده او نه هم په خپل ذات کې د ملامتی وړ ده، بلکې تر هغه حده ستايل کېږي چې د الهي وحي له مخې يې توصيه شوې وي، او دا چې ځومره پکې دين تطبيق شوی وي. او دا چې تاسو په خپل دين کې له هغې څخه ځومره ګټه پورته کوئ، او دا چې ځومره يې د خلکو په ګټه او د الله لپاره د هغوی د چارو د سمون په موخه کارولی شئ.

او همدا اړين پرمختګ دی.

د انسانانو تر منځ د حقيقي توپير معيار د دوی په مادي پرمختګ کې نه دی، بلکې د تقوا او نيکيو په توپير کې دی، او مادي پرمختګ د يوې وسيلې په توګه وي نه د مقصد په توګه... دا خلکو ته د الله لپاره د خدمت او ګټې رسوونې په موخه وي.

په دې توګه، مادي پرمختګ بايد په الهی وحيې سره پاک شوی وي او همدا يوازينی اړين پرمختګ دی.

او همدا په ځمکه کې ريښتينی استازيتوب دی: الله تعالی ته د بندګۍ کولو استازولي، او د ژوند په ټولو اړخونو کې ايماني پاکوالی. {الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ} ﴿٤١﴾ هغه کسان دي چې که مونږ دوی ته په ځمکه کې قدرت ورکړ (نو) دوی به لمونځ قايموي او زکات به ادا کوي او

د نېکۍ حکم به کوي او له بدۍ نه به منع کوي، او خاص د الله لپاره د کارونو انجام دی. سورة الحج.

او په دې پوه شه چې که مسلمان هغه څه وکړي چې پرې لازم دي، نو الله تعالی به ورته د هر خیر، نیکمرغۍ، په دنیا کې د پرمختګ، په اخرت کې د خلاصون او سرلوړۍ اسباب اسانه کړي. {وَعَدَ اللَّـهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُم مِّن بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا} ﴿٥٥﴾ الله وعده کړې د هغو کسانو سره چې ایمان یې راوړی دی، له تاسو او نېك عملونه یې کړي دي، چې خامخا هرومرو به دوی ته په ځمکه کې خلافت ورکوي لکه چې هغو کسانو ته یې خلافت ورکړی و چې له دوی نه مخکې وو او خامخا ضرور به دوی ته د دوی هغه دین ثابت (او قوي) وګرځوي چې هغه (الله) د دوی لپاره غوره کړی دی او خامخا ضرور به دوی ته د دوی له وېرې نه پس امن په بدل کې ورکړي، چې دوی به زما عبادت کوي او زما سره به هېڅ شی نه شریکوي، او هر څوك چې د دغو (انعامونو) نه وروسته کافر شو، نو همدغه کسان فاسقان دي. سورة النور.

او کله چې مسلمانانو خپل دین پلی کړ، دوی په دین او دنیا دواړو کې امامان وګرځېدل.

اسلام د دوی په لاسونو داسې یو تمدن وړاندې کړ چې ۱۲۰۰ کاله وغځېده، او دا تر دې دمه د نړۍ تر ټولو اوږد تمدن و چې له کوم خنډ او مداخلې پرته یې دوام وکړ.

نو اسلام - هغه دین دی - چې پر مټ یې اسلامي تمدن رامنځته شو.

او اسلام یوازیني هغه دین دی چې تمدن رامنځته کړ.

پاتې دینونه د تمدنونو غیرۍ ته ولوېدل.

تاسو ګورئ چې لویدیځ تمدن د عیسویت غیرې ته ولوید او هندي تمدن د هندویزم غیرې ته ولوید.

خو یوازینی دین چې تمدن یې رامنځته کړ هغه: اسلام دی.

کله چې مسلمانان پر دې پوه شول چې د دین په وړاندې باید څه وکړي، نو په مادي او معنوي لحاظ یې د نړۍ مشري وکړه.
کله چې په ۱۴۵۳ میلادي کال کې اسلام قسطنطنیې ته داخل شو، په اروپا کې د منځني ختیځ توره دوره پای ته ورسېده.
د تورې دورې د پای نیټه ۱۴۵۳ میلادي کال دی، او دا همغه کال دی چې اسلام پکې اروپا ته داخل شو.
اروپا ته د اسلام له ننوتو سره سم د علم رڼا خپره شوه.
د کانګرس په کتابتون کې، د کتابتون د مرکزي تالار په چت کې داسې نقاشي شوي ده چې د لویدیځ تمدن د پرمختګ سرچینې په ګوته کوي، او اسلام یوازینی دین دی چې په اوو دوائرو کې ذکر شوی.
اسلام یوازینی دین دی چې ذکر شوی او د طبیعي علومو پورې ځانګړی شوی.
ISLAM: PHYSICS
په داسې حال کې چې پاتې ځانګې د هېوادونو په نومونو پورې او هغه څه چې دغو هېوادونو له ادبي، هنري یا ژبني پرمختګ څخه وړاندې کړي دي اړه لري
اسلام علم وړاندې کړ او ۷۰۰ کاله په نړۍ کې د علومو نړیواله ژبه: عربي وه[1]
که مسلمانان خپل دین اصلاح کړي نو دنیا به یې سمه شي.

33- د الله تعالی د عبادت ثمره څه ده؟

ج: انسان د خپل فطرت له مخې خپل ځان نه پیژني، روح یې ارام نه وي او د زړه یوازیتوب یې د الله - تعالی - له عبادت پرته نه ارامیږي.
{الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكْرِ اللَّـهِ ۗ أَلَا بِذِكْرِ اللَّـهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٨﴾}

(1) -https://www.telegraph.co.uk/news/science/science news/3323462/Science-Islams-forgotten-geniuses.html

هغه کسان چې ایمان یې راوړی دی او د هغوی زړونه د الله په ذکر سره مطمئن کیږي، خبردار شئ! یواځې د الله په ذکر (یاد) سره زړونه مطمئن کیږي. سورة الرعد.

عبادت سینې ته سکون ورکوي. {وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾ او یقینًا په تحقیق سره مونږ ته معلوم دي چې بېشکه ستا سینه تنګیږي په هغو خبرو چې دوی یې وایي فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾ نو ته د خپل رب له حمد (ستاینې) سره تسبیح وایه او ته شه له سجده کوونکو څخه وَاعْبُدْ رَبَّكَ} او د خپل رب عبادت کوه سورة الحجر.

اعْبُدْ رَبَّكَ: فيطمئن صدرُك. د خپل رب عبادت وکړه:نو سینه به دې آرامه وي.

له همدې امله، دوه رکعته په عاجزۍ او فکر سره د انسان په روح کې هغه څه کوي چې د رواني آرامي ناستې ساعتونه یې نه کوي.

په عبادت کې د انسان د روح سکون دی او هر څوک چې د الله له ذکر څخه لرې وي سینه یې تنګیږي. تل به یې ګوري چې دنیا ته لیواله وي، نو نه خو هغه مړیږي او نه ډاډمن کیږي. {وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا} ﴿١٢٤﴾ او هغه څوک چې زما له ذکر (قرآن) نه مخ وګرځوي، نو بېشکه د ده لپاره ډېر تنګ ګذران (او ژوند) دی. سورة طه.

او هر څومره چې د انسان رزق پراخه وي، بیا به هم له ایمان پرته په ډېر سخت حالت کې ژوند کوي، او په یوه ګرمه سیالي کې به پای ته نه رسیږي ځکه چې مجهوله پای لري، نو ته به تل هغه په اندیښنو کې ګورې.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: چاسره چې تل د دنیا سوچ او فکر وي الله به د هغه ټولې چارې ګډې وډې کړي، او له دنیا څخه هیڅ ورته رانشي پرته له هغې اندازې چې الله ورته لیکلي وي، او دا چې سوچ او فکر چې اخرت سره وي، الله به یې چارې ورته منظمې کړي، او مالداري به یې زړه کې وګرځوي، او دنیا به ورته ککړه پوزه راروانه وي.[٢٨].

عبادت مسلمان؛ دنیا ته له سرټیټوني خلاصوي او ازادوي یې.

له همدې امله هغه مسلمان چې په حقه د الله عبادت کوي، هغه انسان دی چې د ژوند په معنا پوه شوی دی، او د دې نړۍ په ارزښت پوه شوی، او پدې نړی کې د خپل شتون په مقصد پوه شوی او پدې پوه شوی چې شتون یې پدې نړۍ کې د آزموینې لپاره دی، او د دې لپاره چې په حقه د خپل رب عبادت وکړي، نه د دې لپاره چې په اندیښنو کې ژوند وکړي چې هیڅ پایله ورته نه لري، زمونږ پاک رب فرمایلي دي: {الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا} ﴿٢﴾ هغه ذات چې مرګ او ژوند يې پيدا کړی دی، د دې لپاره چې تاسو وازمايي چې په تاسو کې د عمل په لحاظ کوم يو ډېر ښه دی او هم دی ښه غالب، ډېر بخښونکی دی سورة الملک.

34- الله تعالی ته د تسليميدو نښې څه دي؟ يا په بل عبارت :تاسو څنګه پوهيږئ چې تاسو په بشپړ ډول الله تعالی ته تسليم شوي ياست؟

ج: الله تعالی ته د تسليمېدو نښې څلور دي؛ او هغه دا دي:

لومړی: د خپل ژوند په هر کوچني او لوی کار کې د الله بندګي، الله تعالى فرمايي {قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّـهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٢﴾ ته ووايه: ببشکه زما لمونځ او زما قرباني او زما ژوند او زما مرګ خاص د الله رب العالمين لپاره دي. لَا شَرِيكَ لَهُ ۖ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾} د هغه هېڅ شريک نشته او ما ته د همدې (توحيد) حکم شوی دی او زه تر ټولو مسلمانانو اول يم. سورة الأنعام.

صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّـهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ: هر څه چې کوم د الله لپاره يې کوم، زه الله ته لمونځ کوم، د خپل مور او پلار اطاعت د الله لپاره کوم، مطالعه او زده کړه کوم تر څو د الله لپاره خلکو ته ګټه ورسوم، او

ويده كيږم تر څو سبا ته ځواكمن اوسم د هغه څه په تر سره كولو چې الله يې راته د كولو امر كړی.

دا په هر عمل كې د الله بندګي ده او دا د الله په وړاندې د تسليمېدو له لومړنيو نخښو څخه دي.

دويمه نخښه: د دې لپاره چې تاسو په بشپړ ډول الله ته تسليم شئ: د هغه څه پيروي كول دي چې الله پرې امر كړی او له هغه څه څخه ډډه كول دي چې هغه ترې منع كړې ده. {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّـهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ} ﴿٢٠﴾ ای هغو كسانو چې ايمان يې راوړی دی! تاسو د الله او د هغه د رسول حكم منئ او له دې (اطاعت) نه مه ګرځئ، حال دا چې تاسو يې اورئ سورة الأنفال.

او الله تعالی فرمايي: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً} ﴿٢٠٨﴾ ای هغو كسانو چې ايمان يې راوړی دی! په اسلام كې پوره پوره داخل شئ سورة البقرة

فِي السِّلْمِ أي: يعني په اسلام كې.

ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً: يعني هر هغه څه چې الله پرې امر كړی و د هغه پابند اوسئ او له هغه څخه نه يې چې منع كړې ياست منع شئ.

هغه څه چې الله راته پرې امر كړی وي كوم يې... له هغه څه نه يې چې منع كړی يم، ترې منع كيږم، او همدا الله تعالی بشپړ تسليمدل او غاړه اېښودل دي.

الله تعالی ته د تسليميدو دريمه نښه دا ده چې: موږ هغه څه ته غاړه كيږدو چې الله يې راته حكم كړی، نو د هغه په حكم خوشحاليږو او منو يې.

موږ هر الهی قانون منو او انكار ورڅخه نه كوو د بېلګې په توګه هغه سزاګانې چې الله تعالی وضع كړې دي، بلكې بايد د الله په قانون راضي شو، ځكه چې الله په هغه څه پوهيږي چې مخلوق اصلاح كوي، او پدې پوهيږي چې په دې سزاګانو كې د ټولنې پاكوالی دی. {أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ} ﴿١٤﴾ سورة الملك.

ايا هغه ذات به نه پوهېږي چې يې (هر څه) پيدا كړي دي (ولې نه!) او هم دی ډېر باريك بين، ښه خبردار دی

او الله پاک فرمايلي {وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّـهِ حُكْمًا} ﴿٥٠﴾ له الله نه (بل) څوک ډېر ښه دی، د هغه قوم لپاره چې يقين كوي! سورة المائدة.

الله هغه ذات دی چې پوهيږي كوم كار د خلكو لپاره په دنيا او آخرت كې ښه دی.

د الله د قانون پلي كول خلک پاكوي او په خونديتوب كې ژوند كول ور په برخه كوي.

يو سړی چې ادعا يې كوله پر الله او پر هغه څه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم ته نازل شوي دي ايمان لري، د رسول الله صلى الله عليه وسلم پر ځای كعب بن اشرف نومې يهودي ته ورغی تر څو په يوه قضيه كې ورته فيصله وكړي، لدې ويرې چې هسې نه رسول الله صلى الله عليه وسلم په داسې يوه څه سره پريكړه وكړي چې د ده به خوښه نه وي، هغه يهودي ته په دې هيله ولاړ چې د ده د خوښې پريكړه وكړي، نو د الله جل جلاله دا قول نازل شو {أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا} ﴿٦٠﴾ آيا تا هغه كسان نه دي كتلي چې دا دعوا كوي چې دوی پر هغه څه ايمان راوړی دی چې تا ته نازل كړی شوي دي او پر هغه څه چې له تا نه مخكې نازل كړی شوي دي، دوی غواړي چې خپلمنځي فيصلې طاغوت ته يوسي، حال دا چې دوی ته له هغه نه د انكار كولو حكم شوی دی او شيطان غواړي چې دوی بې لارې كړي، په ډېره لرې ګمراهۍ سره. سورة النساء.

نو كه ته الله ته غاړه ايښودونكی مسلمان يې، بايد د الله په دين پابند پاتې شې، او د الله پرېكړې ته تسليم شې اګر كه د الله پريكړه ستا د خوښې خلاف وي، داسې نه چې د الله قانون پرېږدې او يو يهودي ته لاړ شې تر څو درته په يوه قضيه كې ستا د خوښې پريكړه وكړي.

الله تعالی په لاندې آیتونو کې فرمایلي دي:

{وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّـهِ} ﴿٦٤﴾ سورة النساء.

او نه دی لیږلی مونږ هېڅ رسول مګر د دې لپاره چې د الله په حکم سره د هغه اطاعت وکړی شي.

الله رسولان د دې لپاره نه دي رالیږلي چې مونږ يې پرېږدو او فیصله د نورو قانون ته یوسو.

بیا الله تعالی د دې او دې ته ورته نورو پیښو څخه پند اخیستل په یو مهم آیت سره چې د الله له قانون څخه د پیروی کولو اړتیا په ګوته کوي پای ته رسوي، زموږ رب العالمین وفرمایل {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا} ﴿٦٥﴾ پس داسې نده، ستا پر رب مې دې قسم وي! دوی مومنان کېدی نشي تر هغه پورې چې دوی په خپل منځ کې په پیښو جګړو کې تا فیصله کوونکی ومني، بیا په خپلو نفسونو کې ستا د کړې فیصلې په باره کې هېڅ تنګي ونه مومي او په ښو منلو سره یې ومني د النساء سورت:

د الله قانون ته په بشپړ ډول تسلیمېدل اړین دي، ځکه چې د الله قانون ته تسلمېدل، اسلام ته د غاړې ایښودلو یوه نښه ده!

الله تعالی ته د تسلیمېدو څلورمه نخښه: د الله تقدیر ته تسلیمېدل دي، ځکه چې هر څه الله تعالی په خپل حکمت سره اندازه کړي دي، لدې امله مسلمان د الله په ټولو تقدیرونو کې... په ښه او بد کې الله ته تسلیمیږي.

که مسلمان ته خوشحالي ورسیږي نو شکر کوي او که کوم مصیبت ورته ورسیږي صبر کوي.

که الله درته خواړه، ښه رزق، ښکلی کور، په زده کړه کې بریالیتوب، روغه ستنه او یا د کورنی ښه او پاک غړي درکړل، نو د الله شکر ادا کړه.

او که په یو مسلمان باندې کوم تکلیف لکه ناروغي، فقر، وېره، آفت او اضطراب راشي او پدې مصیبت صبر وکړي او له الله تعالی څخه مرسته وغواړي، دا د تسلیم شوی مسلمان حالت دی چې خپل پاک رب ته تسلیم دی.

هر څه د الله پاک لخوا ټاکل شوي دي: روغتیا، ناروغي، شتمني، بې وزلي... هر څه د هغه د تقدیر او حکمت سره سم دي، او مسلمان باید په تقدیرونو راضي وي ځکه چې الله د هغې اندازه کوونکی دی.

زمونږ پاک رب فرمایی {إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ} ﴿٤٩﴾ ببشکه مونږ هر شي لره، مونږ هغه په (ازلي) اندازې سره پیدا کړی دی سورة القمر.

او الله تعالی فرمایي {قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّـهُ لَنَا} ﴿٥١﴾ ته (دوی ته) ووایه: مونږ ته به له سره مصیبت راونه رسیږي مګر هغه چې الله زمونږ لپاره لیکلی دی. سورة التوبة.

مونږ ته به هیڅ نه رارسیږي مګر هغه څه چې الله زمونږ لپاره ټاکلي وي

او الله تعالی فرمایي {وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّـهِ} ﴿١٤٥﴾ او هیڅ یو نفس لره دا اختیار نشته چې (پخپله) مړ شي مګر د الله په ارادې سره سورة آل عمران.

اجلونه الله ټاکلي دي.

هر څه چې په کایناتو کې پیښیږي، او هره ذره چې په نړۍ کې خوځښت کوي او هره پیښه چې پیښیږي د الله په علم او د هغه په اراده، حکمت او قدرت سره پیښیږي.

زمونږ پاک رب فرمایي { وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا} ﴿٢﴾ او هر شی یې پیدا کړی دی، نو هغه یې په اندازه کړی دی، اندازه کولو سره. سورة الفرقان.

هغه پاک ذات دی چې هر څه یې پیدا کړي او هر څه یې اندازه کړي دي او هغه څه چې وغواړي هغه کیږي او څه چې ونه غواړي هغه نه کیږي.

زه د یو مسلمان په حیث مسوولیت لرم تر څو د الله تعالی ټولو پریکړو ته غاړه کیږدم.

او پدې توګه انسان د الله په نزد مسلمان ګرځي.

او په پای کې زه څنګه په اسلام کې داخل شم؟

اسلام د ټولو انسانانو لپاره د الله دین دی، الله تعالی فرمایي {إِنَّ الدِّينَ عِندَ اللَّـهِ الْإِسْلَامُ} ﴿١٩﴾ بیشکه (معتبر) دین د الله په نیز اسلام دی سورة آل عمران.

اسلام هغه دین دی چې الله تعالی پرته له هغه بل دین نه مني. {وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ} ﴿٨٥﴾ او څوک چې له اسلام نه غیر (بل) دین غواړي، نو هېڅکله به هم لده نه قبول نه کړی شي او دغه کس په آخرت کې له تاوانیانو څخه دی سورة آل عمران.

نو ځکه هر انسان باید اسلام قبول کړي.

په اسلام کې له اور څخه خلاصون او د الله د رضایت او جنت لاس ته راوړل دي.

په اسلام کې داخلېدل یو له سترو نعمتونو څخه دی، بلکې دا ستاسو په وجود کې تر ټولو لوی او مهم شی دی.

اسلام په حقیقت کې فطرت او عقل ته ورکړځیدل دي.

اسلام ته داخلېدل اسانه او رسمي مراسم او چارو ته اړتیا نه لري، **یوازې انسان باید دوه د شهادت (ګواهۍ) کلمې ووایي**، هغه دا چې:

أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمدًا رسول الله.

زه شاهدي ورکوم چې له الله پرته بل معبود نشته او زه شاهدي ورکوم چې محمد د الله رسول دی.

په دې توګه هغه مسلمان شو.

بیا د اسلام په عملي کولو پیل کوي.

زه سپارښتنه کوم چې د اسلام هاوس ویب پاڼه تعقیب کړئ، هر یو د خپلې ژبې مطابق، ترڅو نوی مسلمان زده کړي چې څنګه باید اسلام تطبیق کړي.

د ویب پاڼې لینک: https://islamhouse.com/ar/

له الحاد (بې دینۍ) څخه اسلام ته تېښته Error! Bookmark not defined.

1- الحاد څه ته وايي؟ 8
2- په الحاد باندې څه شی عیب ګڼئ؟ 8
3- د خالق د شتون دلیل څه شی دی؟ 9
4- د پیدا کولو دلیل څه معنا لري؟.. 9
5- د پاملرنې او مهارت دلیل څه معنا؟.. 10
6- ولې د انسانانو او نورو ژوندیو موجوداتو سرچینه لومړنې ډېر ساده کائنات ندي؟ 13
7- د پاملرنې او مهارت د مثالونو بېلګې کومې دي؟.. 15
8- ځینې ملحدان د پاملرنې دلیل باندې نیوکه کوي، وايي داسې شیان شته چې مثالي نه دي، لکه :ناروغي او زلزله؟ 21
9- کوم خنډ به وي که چېرته یو مادي سبب شتون ولري چې نړۍ یې رامنځته کړې وي؛ د بېلګې په توګه :یو بل تمدن، او یا یو بل شی؟ ولې په ځانګړې توګه ابدي معبود؟ 22

10- موږ هغه قوانین پیژنو چې کائنات اداره کوي او موږ د زلزلو لاملونه هم ښه پیژنو، نو کله چې قوانین پیژنو ولې خالق ته اړتیا ولرو؟ 23

11- څه شی مانع ګرځي چې تصادف دې د کائناتو د رامنځته کېدو سرچینه وي؟ 25

12- هغه ملحد ته څنګه ځواب ووایو چې وایي کاینات ابدي دي؟ 25

13- ولې په خالق باندې د سببيت قانون نه تطبیقیږي؟ یا په بل عبارت :خالق چا پیدا کړی؟ 26

14- کائنات خورا لوی دي؛ موږ څنګه کولی شو پخپل دې وړوکي حجم سره پدې پراخه کائناتو کې د بسنې یا مرکز حیثیت ولرو؟! 27

15- ځیني ملحدین وایي :سیارې ډېرې دي، نو د احتمالاتو د نظریې له مخې طبیعي ده چې د ژوند لپاره دې مناسبه سیاره شتون ولري ...آیا دا استدلال صحیح دی؟ 30

16- ولې ابدي خالق له یو څخه زیات نه شي کېدلای؟.. 32

17- ولې دین؟.. 33

18- څه شی مانع ګرځي چې دا اخلاق د دماغ یا ټولنې محصول وي؟ 36

19- د ځمکې په تمدن کې له یو څخه زیات معبودان شتون لري، نو ولې په ځانګړې توګه په الله ایمان ټیکانه ده؟... 38

20-که چیرته څوک یو څه وکړي چې اړتیا ورته نه لري، نو بې ځایه کار یې وکړ !او الله مونږ ته اړتیا نه لري نو ولې یې پیدا کړي یو؟... 40

21- الله څنګه وپیژنو؟.. 43

22- دینونه خو ډېر دي، نو اسلام ولې؟.. 47

23- اسلام څه شی دی؟ 47

24- آیا په اسلام کې هغو پوښتنو ته ځواب شته چې ذهنونه یې په ځواب کې مشوش او بی ځوابه دي :موږ له کومه ځایه راغلي یو؟ موږ ولې دلته په دې نړۍ کې یو؟ او برخلیک چیرته دی؟... 50

25- ته څنګه پوه شوې چې محمد صلی الله علیه وسلم د الله لخوا رسول دی؟......... 51

26-څنګه پوه شم چې پر الله تعالی ایمان راوړلو باندې مکلف یم؟..................... 60

27- ایا پر الله ایمان راوړل او پر انبیاوو کافر کېدل کفایت کوي؟........................ 62

28- آیا کافر ته د خپلو نیکو اعمالو اجر د الله تعالی لخوا ورکول کیږي؟.............. 64

29- کله چې د اسلام دین حق دی نو ولې شکونه او شبهې راولاړیږي؟.............. 65

30- الله ولې بدي(شر) پیدا کړی؟ یا په بل عبارت :یو مسلمان څنګه د" شر قضیې "ته ځواب ورکړي؟ 67
31- آیا دین د هغو دیني جګړو لامل شوی و چې یو وخت یې ټوله ځمکه په سر اخستې وه؟ 71
32- ولې مسلمانان د خپل توحیدي دین سره سره وروسته پاتې شول په داسې حال کې چې لویدیځ ډیر پرمختللی دی؟ 72
33- د الله تعالی د عبادت ثمره څه ده؟ 77
34- الله تعالی ته د تسلیمیدو نښې څه دي؟ یا په بل عبارت :تاسو څنګه پوهیږئ چې تاسو په بشپړ ډول الله تعالی ته تسلیم شوي یاست؟ 79
او په پای کې !زه څنګه په اسلام کې داخل شم؟ 83

اسلام او الحاد

مخامخ

سوال او ځواب

الإسلام والإلحاد

وجهًا لوجه

سؤال وجواب

تَألِيفُ

د/ هيثم طلعت

جمعية الدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بالربوة

مسجلة بوزارة الموارد البشرية والتنمية الاجتماعية برقم ٢١٢١

هاتف: ٩٦٦١١٤٤٥٤٩٠٠+ فاكس: ٩٦٦١١٤٩٧٠١٢٦+ ص ب: ٢٩٤٦٥ الرياض: ١١٤٥٧

P.O.BOX 29465 RIYADH 11457 TEL: +966 11 4454900 FAX: +966 11 4970126

OFFICERABWAH